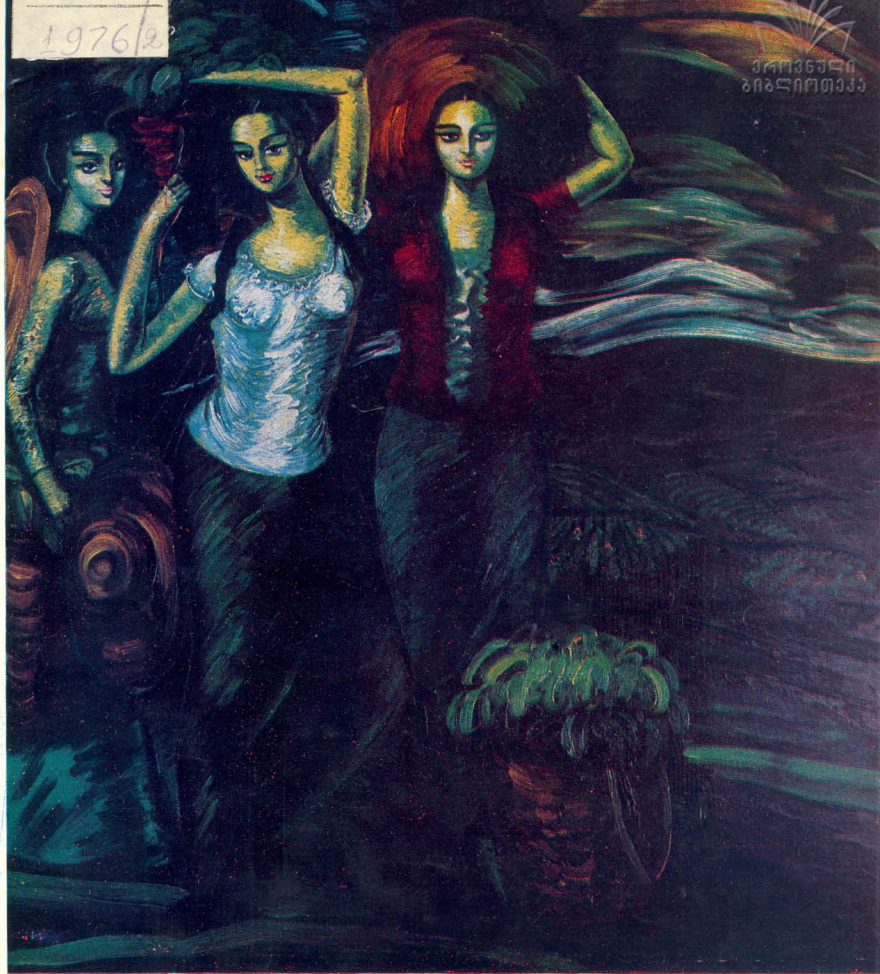

645

1976/2

საქართველოს
ბიბლიოთეკა

საქართველოს კულტურის მემკვიდრეობა

ბიბლიოთეკა
№ 5 1976 წ.

თბილისი, 1976 წლის 1 მაისის ზეიმი. სურათზე: სენარალურ ბრიგუნაზა.

ფოტო ვ. გინჯბურგინა

თბილისი, 1976 წლის პირველი მაისი. სურათზე: სოსილის იური ხეჯიგაზის მოწინავეთა - გაერთიანებული კოლხის რუსთაველის პროსექტზე.

„საქართველოს კალი“

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის უკველთვიური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და მხატვრულ-ლიტერატურული ეფრზალი.

«САКАРТВЕЛОС КАЛИ»

Ежемесячный общественно-политический и художественно-литературный журнал ЦК КП Грузии.

სეთონალ-დემოკრატიული შრომა, ხარისხი და ეუბოზიანობა

ჩვენი რესპუბლიკის უველი მშრომელი ახლა მეთო ბუთონდის დიდა იდებეთა და მისწინასხულოებით ცხოვრობს. სულ ახლახან, ოთხი-ბუთო თვის წინათ დიწუო მეთო ბუთონდის, მაგარამ სანკოთა დამიანების უოველიდრო სანკონიანობა და ცხოვრებრე უევე დამინია თავისი კვლი. ბუთონდის უდიდეს შემოქმედებით აქტივობა და თვადუოვრე შრომას მოითხოვს. ეს განსაკუთრებული ბუთონდის — ხარისხის და ეუბოზიანობის ამაღლების ბუთონდის. სკპ ცენტრალური კომიტეტის გენერალურმა მდიანმა დ. ი. ბრენევემა ერთ-ერთ გამოსვლაში ხაზგასმით აღნიშნა, რომ ახალი ბუთონდის „უველი რელოში მუშაობის ხარისხის უოველიანად გაუმჯობესების“ ბუთონდის მეთო ბუთონდის დიდნიშვნელოვანი ნიშნად იქნება სანკოთა ხალხის ცხოვრების მატერიალური და კულტურული დონის ამაღლების, სასოვადობრივი წარმოების დინამიკური და პროდუქციული განვითარების, მეცნიერულ ტექნიკური პროგრესის დარქარების სანკეში. ეუმშრომელი მოამბე-ქვლი, გრანდოზული, მაგარამ ამისათ რთული ეს ამოცანები!

მიმდინარე ბუთონდის განსაკუთრებული, ისტორიული ეტაპი უნდა იყოს სანკოთა საქართველოს ეკონომიკური და კულტურული განვითარების, მისი უოველიანური გაუმჯობესებისთვის. ეს იმას ნიშნავს, რომ რესპუბლიკამ ზრდის ისეთ ტემპებსა და მეჩვენს უნდა მიადროს, როგორც იმას ახასოლებს ჰქონია, და ამისათ, დაძლიოს მართონა რესპუბლიკის სამრეწველო განვითარებასა და საერთო-საკავშირო დონის შრომის და ობოლის, ეს იმას ნიშნავს, რომ დიდი აღმშენებლობითი პროგრამა, რომელსაც ჩვენი რესპუბლიკის მშრომელები განახორციელებენ, მორალურ-პოლიტიკური კლმატის მთლიან გაჯანსაღებისა და განახლების გადამწყვეტი ფაქტორი გახლეს.

საქართველოს კომპარტიის XXV ყილიბამ მკათოდ განსაზღვრა რესპუბლიკის პარტიული, საბუთო, სამეურნეო ორგანიზების, უველი კომუნისტებისა და მშრომლების საბაროლო ამოცანა მეთო ბუთონდის დავ-ღებოთა დირხეულად განხორციელებისათვის. ვავიდა ბუთონდის პირველი წლების პირველი კვარტალი და ჩვენ ახლა შეგვიძლია გამოვიგნოთ დისკუსია: როგორ ვასრულებთ ბუთონდის, როგორია მიღწეები, სად გავიქვს ვიარდები. გასული, მეცხრე ბუთონდის პირველი ორ წელწინას სანეურნეო მშენებლობის ხელმძღვანელობა უბრუნებდა, უსახუბისმეგობრობამ და არაკომპეტენტურებამ დიდა სინდული შექმნა ბუთონდიან გვიგის მთლიანად შესრულებს. რესპუბლიკის პარტიული ორგანიზაციის ბიუროს აქვს ვადრევეტილობა, რომ სეთო სავალყო რეციდლივი არასდეს განეყოღდეს.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის მეორე (აბრილის) მდენუმმა რესპუბლიკის აქტუალმა ერთად სავანგებოდ, ცრმად და ამოწურავად გაიანაშობა ბუთონდის პირველი კვარტალის შესრულების პირველი. ბლენუმე გამოვიდნ რესპუბლიკის ხელმძღვანელო პარტიული და საბუთო მუშაკები, მრეწველობისა და სოხლის მუშენების მორწინებნი. ბლენუმე სიტუა წარმოქვა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველმა მდიანმა დ. ი. ბრენევემ.

ბლენუმე ერთხმად აღნიშნა, რომ ბუთონდის დავალებოთა შეს-

რულების საერთო სურათი უკლი რილი. მოლიანად რესპუბლიკაში ვადქარბები შესრულებ სამრეწველო პროდუქციის წარმოებისა და რეალზაციის ვეგებში; ვადამებებით გამოშვეულია თითქმის 25 მილიონი მანეთის პროდუქცია, რეალზებული პროდუქციის მოცულობის კვარტალური დავალებები ვადქარბებით შესრულებს აუხანეისი ასს რესპუბლიკამ, აქარის ასს რესპუბლიკამ, სამხრეთ-ოსეთის ავტონომიურმა ოლქმა, კლქებშია თბილისმა, ქუთაისმა, გორმა, ზუგდიდმა, ფთიმა, ჰიოთინამ. მეთო ბუთონდელმა მრავალი ახალი სხეული გამოჩინა შრომის ფრტზე.

მაგარამ ის, რაც ვავთლა, თვითდამშვიდების უფლებას არ ვავძლევს. ბუთონდის დავალებოთა შესრულებოთა ვეკვს სერიოზული ჩავარდნები. ამის საილუტრაციოდ სავმარისია რესპუბლიკის ინდუსტრიის საუკეთესო სანქაროები ჩამორჩენილი შევადაროთ. ჩამორჩენილი სანქაროთა რიცხვი 1975 წელს 72-ს შეადგენდა, 1976 წელს კი — 74-ს. ჩამორჩენის შაზეხ — მრეწველობის განვითარების ვერ კიდევ არასავმარისი ტემპი, უმეტესწილად, წარმოების მართვოთა არსებული შეცდომების, შრომის მეცნიერული ორგანიზაციის დაბალი დონის, პარტიული, პროფესიული, კომპარტიული ორგანიზაციების მოქმედება უშუალოდ, ჩვერეტილი გამოუცნებლობის შედეგია. ბლენუმე ადავრს, რომ რესპუბლიკის ეკონომიკაში, კერძოდ, მრეწველობაში შექმნილი შეგომარება ვერ კიდევ არ შესაბამებს იმ სერიოზულ და რთულ ამოცანებს, რომლებიც უნდა ვადრევედს ბუთონდის პირველი წლის და მოლიანად ბუთონდის.

ავთლო, თენდაც, კარდინალური პრობლემა — სამრეწველო წარმოების ზრდის ტემპი, სწორედ ზრდის წელი ტემპის ვაგო მონად წარსული საშუალო სავეშორო დონისაგან საქართველოს თანდათანობით ჩამორჩენა, წელსულო, მეთო ბუთონდის პირველი კვარტალი სამრეწველო პროდუქციის ზრდის ტემპი უფრო ხელი იყო (6.8 პროცენტი), ვიდრე ვასული წლის იმავე პერიოდში (5.9 პროცენტი), თითქმის ასეთივე შეუარდებია რეალზაციის სფეროშიც: ამასთან, იმისათვის, რომ საქართველო მეთო ბუთონდის სამრეწველო პროდუქციის მოცულობა 25-30 პროცენტით კი არ ვადიდავს, როგორც ეს ადრე ვავარდებოთ იყო პროექტით, არამედ 37-41 პროცენტით, ზრდის საშუალო ტემპი უოველილორად 7.1 პროცენტის უნდა შეადგენდეს. ვითარების ობიექტული ანალიზი ცხლადგვჩვენს, რომ სამრეწველო წარმოების მატების ტემპი ბუთონდის რეზერვების უნარაინ ამოქმედებით და მართვის ოპტიმალურ პირობებში, შეიძლებოდა 47 პროცენტი უოველილო, მდენუმე ბუთონდის სულისციცებოთა იმავე მეტყველებს, რომ ჩვენ ამ მიზნას უნდა მივაღწიოთ!

ბლენუმე ერთხმადგენდა მოითხოვა ხელმძღვანელოთა პერსონალური მასხობებულობის ამაღლება უველან და განსაკუთრებით ისეთ სანქაროებში, რომლებსაც ვადამრეწველი მნიშვნელობა აქვთ რესპუბლიკის ეკონომიკისათვის. ბოლო არ მოედო მანერე პრაქტიკის, რაც ასეთ სანქაროთა ხელმძღვანელოთა ხელს არ იღებენ შეცდომების მოწინა სანქაროთა ვეგებების კორექტირებოთა. ასეთი ხელმძღვანელები „კორექტირების“ შედეგა ორბავად ასრულებენ გავ-

სეთონალ

ს. მარტის სტ. საქ. სსრ

მას, მეორე თავს იწონებენ, ა.ი. როგორც მუსუკა ვარა! პლენუმზე დასახებულ ამის კონკრეტული მაგალითები.

პლენუმმა აღნიშნა, რომ ცალკე შეუწევარებლად საკვანძო-ბლოკის საწარმოთა მიერ გამოწვებული ქსოვლების, სეკურენსი-გალანტერეთ, შეტეროლი, ტრიკოტაჟის, ტუავის ფხვანაშლის ხარისხი. თავს ვერ მოვიწინებთ ჩაის მრეწველობის, მეღვინეობის და ბეგირ სხვა დარგის პროდუქციით. შემოწმებული 820 საწარმეწველი საწარმოდან 211 საწარმო წუნდებულ პროდუქციას უშვებს. ეს საგანგაშო მდგომარეობაა!

უცუესი მდგომარეობა როდია კაპიტალურ და საბინაო მშენებლობაში. და ეს შაშინ, როცა ახლა პარტია რადიკალურ ვარდატების მოთხოვნას ამ მიმართულებით. ლიბანოვის სახელობის ავტო-ქარხნის მუშუბთან შეზვედრისას ამხანაჟმა ლ. ი. ბრეჟნევმა ამოცანად დასახა, რომ „დღეს არ კმარა ავანშუთი საცხოვრებელი სახეუბი“. საქარომა, რომ იხინი ხარისხიანი და მოზერებელი იყოს, არ კმარა შავალბუნე იყოს საქონელი. საქარომა, რომ იგი მალე ხარისხისა იყოს, აკმაყოფილებდეს ჩვენი ადამიანების სხვადასხვა გემოვნებას“.

საქაროველის კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის მეორე პლენუმის მუშუბმა სწორედ ამ დღეა სოციალური, პარტიული და პოლიტიკური ამოცანების სულსკვეთებით მიმდინარეობდა.

რესპუბლიკის წინაშე მდგარი ამოცანების გადაწყვეტისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს მოწინავეთა გამოცდილების პროპაგანდის, დადებითი მაგალითის განსუბულებას და გავრცელებას. მაგარა ჯერ-ჯერობით ცალკე რჩება ფორმალში სოციალისტური შეჭირების ორგანიზაციას და მისდამი ხელმძღვანელობაში. პრავდას პარტი-ორული და ნეკრატორული წარმრეგება ვერ პოულობს მხარდებურას და ვაქანებას. ასეთ შემოწმებად უნდა მივიჩნიოთ, მავალითად, რუსთაველი ქიმიკოსთა თაოსნობა „დღეს მოწინების მიჯნა, ზედი თი-ოფილის მიჯნა“, ამ ინიციატივას ფართოდ არ უჭერდნ მხარს რეს-პუბლიკის სხვა საწარმოებში. პლენუმმა ამოცანად დასახა, რომ მოწინავეთა გამოცდილების პროპაგანდაში უფრო აქტიური მონა-წილეობა მიიღონ მეცნიერებმა.

ჩა თმა უნდა, პლენუმის მუშუბოში დიდი ადვილი დათმოს სოცლისტური განვითარების პრობლემაში. სუსხანმა და ვა-ნაგრძობებულმა ზამთარმა, დღიევილიანობამ სტრომელოდ ზარა-ლი მაიყენა ვაზს, მეცხოველობას, დაგვიანებით დაიწყო თვისის კანმადა. ამას სოფლის მშრომელთა მონრომების გათვრცეება, მათ-დამი უნარიანი ხელმძღვანელობა სქირდება. მაგარა იბოტიტურ სი-ნდლებითან გრთად არის სუბიექტური ფაქტორებიც, რომლებიც ხელს უშლის, ამუსრულებს სოფლის მეურნეობის განვითარებას. სოფლის მეურნეობის ინტენსიფიკაციისათვის არა იუვენდებ შოკარა ბერკეტებს — საეკალიზაციას და კონსერვაციას, მატარალურ სემპლირებასა და სხვ. ამ მხრივ დიდად სასარგებლო გამოცდი-ლობა დაარკვევს გურჯაანის, აბაშის და ზოგირების სხვა რაიონებმა, საშენობად მეზობელ რაიონებში, სადაც თითქმის ერთი და იგი-ვე ბუნებრივი და კლიმატური პირობებია, ჯერ კიდევ მცირეა სოფ-ლის მეურნეობის პროდუქტიულობა.

ხუთწლილი დაიწყო. უარებად დიდი მნიშვნელობა აქვს იმას, თუ როგორ ჩავეყრდით მას საფუძვლები. ხუთწლილს არ უნდა მოაკლდეს ჩვენი დამყარებული, თავდაცვული შრომა, რადგან, როგორც ლ. ი. ბრეჟნევმა აღნიშნა სკკპ XXV ყრობაში, „ახალი ხუთწლი-ლის პირველი წლის თვეებიდანვე აქტივობით უნდა შეიწყო მორიგე ხუთწლიანი გეგმის წარმატებით შესრულების დიდმნიშვნელოვანი წინაპირობა“.

საქაროველის კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის აპრილის პლენუმმა გამოთქვა რწმენა, რომ საქაროველის მშრომელები უცე-ლადურს გააკეთებენ იმისათვის, რომ ამაღლდნ მუშაობის ხარისხი და იფუტვიანონა სახალხო მეურნეობის უველა დარგში და უზრუნ-ველყოფენ მათად ხუთწლილის პირველი წლის პირობების წარმატ-ებლი განსრულებლებას, რომლის ერთ-ერთი მაჟარე ამოცანაა 185 მილიონი ნაენის ზევემითი ხარეწველი პროდუქციის გამოშვება.

კომპარტიის პლენუმი... საწარმოებში...

მშვიდობა! მშვიდობა! მშვიდობა! — ნატკრა აველაზე დიდი და სასუყარი, რადგან იშვიათია მსოფლიოში ხალხი, რომელსაც იმის განმარდებრებული სული არ უხებოედს — სოცია-ლდებრ წვა და ნგრევა, აურა და გადასახლება...

ზაბარბოხობა...
სასსარეც...
ადამიანთა მოდგმის სისხლით ნაწერი ისტორია...
მაგარა თავისი მასშობებით უველას გადაჯარბა XX საუყუნის „განაოლებული“ ურღობის შემოსევამ — მეორე მსოფლიო ომმა; მშ მილიონზე დადამიანის სიცოცხლემ, მშ მილიონზე მეტი დამწუ-რებელი ოჯახი... დამწეწარ-დამწეწეული სოფლები და ქალაქები...
„დიდი მშვიდობისა!“, „დემე მშვიდობისა!“
ქართულმა ხალხმა კარგად იცის ამ ნატკრის ფასი, მშვიდობის ფასი!

ჯერჯი არ მშუშუბთა საქაროველის საუყველთა ნაწროლდები და ნახანარებები

და, თმუცა, ქართველი ხალხი მეორე მსოფლიო ომში პარტო არ მდგარა ფრსიტი დამპარობლების პირისპირ, მათს ურღობებს ჩვენი მიწა-წყალი არ უტყერია, მაგარა...

„მშო ათაზე მეტი მეტეზობის მისცა საქართველომ ურღობებს. მათ-გან უფოლი მესამე დავუა საბჭოთა საშობლოს თავისუფლების და დამყოლებლობისათვის ბრძოლაში. საქაროველის ქალაქებსა და სოფლებში ახლაც უხეველით მავებში ჩაყვებო, ქმრების, შვი-ლებსა თუ მამების დაკარგვით დამწეწეირებულ ქალბეს წმინდა ჩვეთვის ეს მამების საშარადისო სხვავა და საშარადისო დიღება მით, ვინც ვეღარ დაბარუნდა იმის ცეცხლოვანი გზებიდან“.

(სკკპ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდიონის ლ. ი. ბრ-ენვის ამოცლილან. საქართველოში საქართველო ხელისუფლების დამ-ყარების 50-ე წლისათვის ზეიშობი)

დაიპ, მეორე მსოფლიო ომის ხელით გაზარდილ საცლავებში, თავისი მშების: რუსების, ურარიუნების, ბელორუსების, მოლდაველებ-ბის, შოა ზეიღებისა თუ ბალტიისპირების, სომხებისა თუ აზერბაიჯანლების გვერდით, ქართველი ერის შვილთა ათასო-ბის სიცოცხლემ ჩაიფურფლა...

მშ მილიონა სიცოცხლემ შეიწირა მეორე მსოფლიო ომში! კაცობრიობა შეზარა ამ ფაქტმა, შეზარა ნგრევისა და გაპარტაბე-ბის სურათებმა...

და, აი, მსოფლიოს ბედზე დაფიქრებამ, მომავალი, კიდევ უფრო დიდი საქართველო ტრავადისის აცილებს აუცილებლობა ერთ დიდ ბანაჯად — მშვიდობისათვის მებრძოლთა უპეკოდელ შეყავრობა და დაგრაზმა სამყაროს ხუთივე კონტინენტის კეილი ნების ადამიანები, სხვადასხვა ტრანგების, კანის ფრეს, რელიგიური თუ პოლი-ტიკური მრწამსის მქონენი.

ამ დიდი არმიის ავანგარდშია ჩვენი საბჭოთა საშობლო, სოცია-ლისტური ბანების ქვეყნები.

არა, არ შეიძლება, დღეს ჩვენი, აველაზე საქუნურის სასოვადობე-ბრი წუბის ადამიანებს, არ გვეყოფილეს მუშაობის სატყვიარე; არ შეიძლება არ ვეცხებოდით რისხვით უველა იმამ მიმართ, ვინც ხელ-უფლთ ხალხთა მშვიდობას, სიცოცხლეს, ბედნიერებას, არ ვესცდებ-დეთ სოფლიოებისა უკუელე საბის კოლონიზაშობის, იმპერიალიზმის,

ახსენებ წინააღმდეგ მებრძოლი; არ ვიშვავლებოდათ თანაგრძობ-
ბით ხალხის ერთნული დამოუკიდებლობის, თუ ადამი-
ანური უფლებებისათვის მებრძოლა მამარა—პოლიტიკური, სოცია-
ლური, ეკონომიური დისკრიმინაციის წინააღმდეგ მებრძოლა მი-
მარა...

არ შევიძლია მშვიდად ვუძიქროთ, თუ როგორ ჩნდება მსოფლიო-
მის დახმარება, დადგლი სხეულზე ახალ-ახალი ომის კერები...

ოცდათერთმეტი წელი გავიდა დღი სამამულო ომის დამთავრ-
ებამდე...

სამი ათეული წელი გავსობებს ხიროსიშის და ნავასკის ტრაგე-
დიებს...

და ახლა, როცა მშვიდობის მოთხე ათწლეულიდან გავცქერით
კაცობრიობის მიერ წაბეჭთი გენალე მჯახს, გვიათავივს სურვი-
ლი, უყვალდერი გავკეთოთ იმისათვის, რომ აღარ განმეორდეს ის,
რაც იყო...

ამიტომ არის, რომ კანონიერის სახაიყი და შეუნდებელი ინტერე-
სის ვადგენბთ თვალს მშვიდობის დიდი ქომავის — სკაპ ცენტრალურ
კომიტეტის ვენერალური მდივნის ლ. ო. ბრენევისა და საბჭოთა
სამშოლოს სხვა პოლიტიკური მოღვაწეების უყვალ ნაბიჯს მშვი-
დობის გზებზე, ამა თუ იმ ქვეყნის დირსეულ წარმომადგენელთა
სამშვიდობო ვიზიტებს მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხეში, მიღებებსა
და მოლაპარაკებებს მშვიდობის ფორასისში — კრემლში.

სკაპ XXV ყრილობაც ზომ ამ დღი, კეთილშობილური მიზნისთ-
ვის ბრძოლის, ჩვენი საბჭოთა სამშობლოს სამშვიდობო პოლიტი-
კის ერთ-ერთი ნათელი დემონსტრირება იყო! კრემლის ყრილობათა
სახალის დარბაზში, როგორც ერთ დიდ ფოკუსში, თავი მოიყარა
მთელი მსოფლიოს სადღესიო, სასიცოცხლო პრობლემებმა... ყრილო-
ბის საბატო ტრიბუნიდან გაისმოდა მოწოდებები მსოფლიოსადმი:
გამაღლები შეიარაღების შეწყვეტის, სამხედრო არსენალის შეზ-
ღულის, ადამიანთა მასობრივი მოსამობის, უყვალ სახის ატომური
თუ ქიმიური იარაღის გამოყლის აკრძალვის, განიარაღების მსოფ-
ლიო კონფერენციის მოწვევის შესახებ...

ქმუბარე ოვაციებით ემხარებოდა დარბაზი ლ. ო. ბრენევის სიტ-
ყვებს:

...თავის საგარეო პოლიტიკაში საბჭოთა კავშირი აპირებს მოთ-
მინებით და თანამდევრულად ციებოს სხვადასხვა საზოგადოებრივი
წყობილების სახელმწიფოთა მშვიდობიანი, ურთიერთხელსაყრელი
თანამშრომლობის განვითარების სულ ახალი და ახალი გზები, გა-
ნიარაღების გზები. ჩვენი სულ უფრო მეტ ძალასა და ენერჯიას მო-
ვახმარო მტკიცე მშვიდობისათვის ბრძოლას... ჩვენი რეკლუცი-
ური საქმის ერთგული საბჭოთა კომუნისტები ვიბრძვით და კვლავ
ვიბრძობით მშვიდობისათვის — უყვალ ხალხის ამ უფიღეს
სიყვითას და თანაგრძობე კაცობრიობის პროგრესის დღენაშენე-
ლითვის პარობისთვის... ვერცდნობით არა მიწვეულს, ახლა ახალ

ამცვენებს ცხახვთ საერთაშორისო სარბილეზე, დასახული პროგნო-
ზის წარმატების რწმენას ის ვგვატებს, რომ პარტიის ხალხს მხარე
შეუბრის მთელი საბჭოთა ხალხი. ეს არის ჩვენი პოლიტიკის წარბე-
ბის მთავარი საწინდარი. ეს პოლიტიკა ემსახურება უყვალ ხალხის
ძირეულ ინტერესებს, ამ პოლიტიკას ეყუფუნის მომავალი!

და, ამ პოლიტიკას ეყუფუნის მომავალი!
ამის აღმა რწმენას გამოთქვამდენე ყრილობის დღედატები.

მქუბარე ოვაციებით ემხარებოდა დარბაზი მსოფლიოს სხვადა-
სხვა კუთხის წარმომავსენილთა გულმხურავალ გამოსვლებს — მათს
მოწოდებებს ხალხთა მშვიდობის აღსაცავად.

ჩვენი რესპუბლიკის პარტიული ორგანიზაციის აქტივის კრებაზე,
რომელიც სკაპ XXV ყრილობის შედეგებს მიეძღვის, საკარავდლოს
კმ ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანმა ე. ა. შვარცდანიმ
სიტყვა:

...მსოფლიოში მომხდარმა პროგრესულმა გარდაქმნებმა, რომლე-
ბიც საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა სახელ-
მწიფოს აქტიური საქმიანობის შედეგია, კიდევ ერთხელ გვიჩვენებს
დამაჯერებლად, თუ რაოდენ ღრმად მეცნიერულთა მშვიდობის დიდი
პროგნაზა, რაოდენ მეცნიერულთა მთელი ჩვენი საგარეო პოლიტი-
კა, რაოდენ სწორთა მსოფლიოში თანამედროვე მდგომარეობის
ანალიზი, რაოდენ ზუსტად არის გავთვალისწინებული უყვალ ფაქტო-
რი, რომელთა გავლენა ცენტრალურმა კომიტეტმა, მისმა პოლიტიბი-
ურომ აწონ-დაწონეს და შეათხებს პარტიის საგარეო-პოლიტიკური
კურსის განსაზღვრის დროს!

და მოგვიწოდებს:

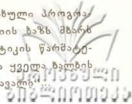
...მშვიდობა და უშიშროება უნდა მოვიპოვოთ და გამოვ-
კვლოთ ქვანახარის შახტებში, მარტენის ლუმელოზან, სა-
კლმეურნეო მინდვრებზე. ჩვენი რესპუბლიკის მთითიული
მშრომელი, საბჭოთა კავშირის მშრომელთა მრავალშობილიანი
არმიასთან ერთად, საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ლე-
ნინური საგარეო პოლიტიკის შემდგომ გამარჯვებთა აქტიური შე-
მიქმედი, აქტიური მოწაწილე უნდა გახდეს!

დაიხ, ხალხთა მშვიდობასა და ბედნიერებას უნდა ვვედეთ ჩვენი
— ჩვენი უბნებზე! — ამასთა ჩვენი ვალი ჩვენი ოჯახის, ხალხის,
კაცობრიობის წინაშე და ჩვენი უმაღლესი ადამიანური დანიშნუ-
ლები!

მსოფლიო დიალა ომებმა!

ადამიანებს სურთ ტექნიკური პროგრესის უყვალ სიკეთეს სიცოც-
ხლის განახარძლებებისათვის იუენებდენე, თავიანთ გონებრივი, ფი-
ზიკური, სულიერი ძალებს კაცობრიობის ბედნიერებას ამხარდენე.

დღითიღე იზრდება მშვიდობისათვის მებრძოლთა არმია,
იზრდება არსხვ ომის განაღებელთა წინააღმდეგ და მტკიც-
დება რწმენა კეთილი ნების ადამიანების გამარჯვებისა.

ბ ა ს ს ე ნ ე ბ ა

მადარბის ლიტმანანს ბიორბი ჩახხუანავილს

ერშუში გვიბრუნს მისმართი:
მდადარში ვისლის.
რითაც ვინათ და როგორც კინდათ, ისე იარეთ!..
ვისლა!
ორი დღის სავალზეა ნაპირის მისნი.
ფრონტი!
ჩქარე, წამოიდა ნუ დაავიანებ!

მივღვიართ ორნი.
ახალბედა მეთაურებმა
ერთ პოლკში უნდა ჩავიბაროთ ოცეულები.
გზად ვერ შეგვისწრო ვერც მანქანამ, ვერცა ურემმა.
გმიწივენ გზები, ცეცხლის რკალში მომწყვედეულებო.

მივგაცილებენ ტრანშეების შვი დარბი,
და ომის გუონით გატანილი გრძელი სტრელები.
ნასოფლარები, ნანგრევები, ნასახლარები,
ვილები უზენელ-უოცეველები.

ასეთ მანძილზე დიდ ლინშიდა არ წვაა კაცი,
და პაემანზეც ასე როდო მივარჩევარდიო...
მეორე დღეა,
და შიმშილი გულებს გვიკაწრავს,
და სულს ვიბრუნებთ ცივა წყაროთი.

ახალი ხილთი გავარით მდინარე ვისლა,
ახალი შუტი ჩეშუქა თვალს — გულს სარკმელს.
რა ადვილია შენი ფეხით სიკვდილთან მისვლა,
როცა მამულის სიციცხლებზე მიდგება საქმე!..
ბლადარჩეზე ფრონტის ხაზს დავევიეთ.

და პოლკი ჩვენი
ნამებარ ტუქშიც, დახობილ ველზეც ვეძებეთ ერთხანს,
ერთხელ შემთხვევით ცეცხლის ხაზსაც გადავცდით,
სტვეით,
გამოემართა ჩვენენ მტრების ტუყების სეტყვა,
ვიპოვეთ ბოლოს.
და შევცადეთ მეთაურები —
ვისლასთან სამშო საფლავებში მწოლიარენი.
ქუზდენე ქვეშენი,
ლაგმებს გლტუნენ ბეღაურები
და გუგუნებდენენ, გუგუნებდენენ ბრძოლის ზარები.

გახანან გორბანენლი

სა სპიქო სოფლაქიდა

არმენადარჯელს
ფროთა შევასხი, დაღლილს ვუშველი,
მეც ამ მთებშით
ჩემი მხრები ცას შუვეშენი.

ამ შვის ტატები
ძირს დახრილი მარლა აწვი,
და ვარსკვლავ-ვარსკვლავ
ჩემი სუნთქვა გავანაწილ.

ვიქცე ბალახად,
დღისს ნამად, ტალღის დაგუფად,
ვიქცე ფეხებად,
როცა მიწის ბელტი გაფუფად.

ვიქცე პერადა,
ვიქცე ღრუბლად, ცისკრის ღიმილად,
ეს ჩველია
თუ შუგნ სული ამიბიბია.

ეს მთავრეა თუ
ლუფარდებში გულმა გასტურა,
ჩემი ქუბილი
ჩიხვია აფრის ტაკუნმა.

ვასილ გვიბანბ

ძებო, მე ისეა ჯარისკაცე
მეც შემძლია თავის განწირვა,
რადან ასეთი ბედი მელდრისა.
ერთი უბრალო წარისკაცი ვარ
და მოღარაჩე ჩემი ქვეენისა.

მეც ის ბრძოლები გავინაწილ
და თუ ვერ ჩახსენ ტუვიო ტუვიოა,
ჩვენს გამარჯვებულ წარის ნაწილებს
ხოშ მივუვებოლ ჩემნიწიწი.

თორე მოსპიტლებში სუნი იოღისი
კროთმა უდერაღ ველზე დაცემისი
მივგრუნებნბდით და მივიღიადით
დასავლეთისკენ წარისკაციბი.

მე მუდამ ერთი მქონდა ოცენბა
და ეს ოცენბა ვერცინ შულბა.
ვატრობდი, მშობელ ცის სხოვონებბა,
როშ თუნდაც ტრობელი კიდვე მენბა.

ჩემი ქალაკი, ჩემი სოფელი
არ დამჩრეწოდა დაუნახელი.
არ გავქრალაოვ შეუცნობელი,
არ დამჩარგოდა ქვეენად სახელი.

ერულოვამ დღეს ტანში თუ გაიარა
და კვლავ სტრატონი მარანის ფრობა —
მე ეს ლექსები მელნით კი არ,
სისხლის წვეთებით დამწერია.

ამ გაზაფხულის ლალ ტრიაშულში
ჩემიც ისმნეთ გულში ნადები,
ჩემი კაცობით, ჩემი ნამუსით,
მე ჩემს სამშობლოს ზედ დავადენბი.

ხოშ შემძლია თავის განწირვა,
ხოშ ამწირი ბედი მელდრისა...
ძებო, მე ისეა წარისკაცი ვარ
და მოღარაჩე ჩემი ქვეენისა.

რაიხსტანან რომ
გამარჯვების დროშა აწვი,
მისი შროადი
ჩაეკრათ ფრობებში არწივებს.

არ დამემდუროთ
თუ ჩამოსვლა დავაგვიან,
სანგარში ვარ და
მეტრადნეტეკაროთ ვუხვეე იარენს.

როშ წამოვიღე,
როშ გამოვყე ცისკრის მწათობებს,
ვიელე დაჭრილბებს
უატირონლ ხოშ ვერ დავტოვებ!

სიომე კირაძე

უზნალოცხა

ლენტეხელი ღარიბი გლების ქალიშვილი ბაბი ონიანი აქტიურად მოღვაწეობს ვერნალისტიკაში.

ძველად შოშია ქალთა საერთო ზვედრი იყო: გაუნათლებლობა, ყოველდღიური მძიმე შრომა, მონური მორილუბა ქმრისა და მისი ადითებისა. ჯახუნდარულმა გოგონამ ბ. ონიანმა, ოქროს მედალზე დაამაჯარა საშუალო სკოლა, შემდეგ კი წარინებით — თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტი.

ბაბი დაბრუნდა მშობლიურ ლენტეხში, მუშაობდა კომკავშირისა და პარტიის რაიკომებში, მერე ახალგაზრდა კომუნისტი ვერნალისტიკას დაეფულა, რაიონული გაზეთის „საბჭოთა სენაეთის“ პასუხისმგებელი მდივანი გახდა, ახლახან კი რედაქტორის მოადგილედ დანიშნეს. ბ. ონიანი უკვე მეორედ აირჩიეს ლენტეხის რაიონული საბჭოს დეპუტატად.

შობოგნარკვენი

სენათიღან

პირველი
ბიულეტენი

პოლიკლასი

ქუთაისელი ეკრძ მესაუთრის დონორი მარაშენიძის სტამბაში გვიჩვენა მკვიდრი.

იგი მთელი მონღოლებით დაფარული არჩეულ პროფესიისა და მალე წყობის რეკონსტრუქციის გახდა. თუ დღითიერი ნორმა რვა ათასი ნიშნის აწერია იყო, იგი ოცდაათ-ოცდაათამდე ათასს აწერდა. ამიტომაც მისი სისწრაფე მანქანას შედარს და „ციცხალი ლინტოპი“ შეარქვეს.

ლუბას წყობაში ზადალი არ პყავდა. მის რეკონსტრუქციას სტამბაშიაც დასაჯობდნენ. ზოგმა შეზარებდაც კი სცადა — ერთხანით კასიდან ერთხანით მასალით აწერიაში, მაგრამ ლუბა ყოველთვის იმარჯვებდა.

როცა საქართველოში სტამბათა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ, 1921 წელს ლუბა შენგელია საცხოვრებლად ქუთაისიდან თბილისში გადმოვიდა, გულში ისევ სტამბასივინ გაუწია. მუშაობა დაიწყო პოლიგრაფიკის რედაქციაში.

1925 წელს პარტკამმეტრობის პირველი სტამბა გამოცდილი ასოთაშეკრების თავისი იწვევს.

1936 წლიდან ლუბა შენგელია „ზარია ვოსტოკას“ სტამბაში პირველი დამკვერელი და პირველი სტამბაშეკრელია.

სახანაოვნო ის ფაქტი, რომ დიდი ოქტომბრის რევოლუციის მე-14 წლისთავზე „მშებდგოთა საუეთესო დამკვერლის“ სახეწოდებით გამოშვებულ საფოსტო ლია პარათებზე მშობედა გელოვანისა და მკინანვი თეთრამოხის გვერდით იყო ჩვენი სახე-ღიჯანი ასოთაშეკრების, ლუბა შენგელიას ფლოტ სერათი.

1938 წლის 31 მარტს გავით „მუშაში“ დაიბედა სახანაოლო ცნობა: „ამხ. ლუბა ბეიასილისის ახული შენგელია, რაგორც საუეთესო მუშაი, კომუნისტური პარტიის კამისათვის თავდებულად მებრძოლი „ზარია ვოსტოკას“ სტამბის მუშა-მოსამსახურეთა პარტიის კრებამ ერთხმად წამოაყენა.

ნა საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დელეგატობის კანდიდატად.

პრესა დიდ შეფასებას აძლევს ლუბა შენგელიას მოღვაწეობას. გავით „კომუნისტის“ 1938 წლის 8 ივნისის ნომერში ვკითხოვთ: „ამხ. ლუბა შენგელია გვიჩვენებს სტამბაშეკრის მუშაობის ნიმუშებს, ყოველთვის დაეჯობებოდა ასრულებს ნორმებს, საუეთესო საწარმოო მაჩვენებლებისათვის სტამბაშეკრის ასოთაშეკრის დეკორაციულად 10-19-ჯერ. საწარმოო სტამბაშეკრის მუშაობას ამხ. შენგელია, რომელიც პარტიის წევრია 1931 წლიდან, ათავსებს დიდ საზოგადოებრივ საქმიანობასთან. საქართველოს საბჭოების VIII ყრობაზე ლ. შენგელია არჩეულ იქნა საქ. სსრ ცკის წევრად, 1934 წელს — პარტიის ორგანიკონის საბჭოების რაიკომის წევრად, დასახელებულია საქ. სსრ უმაღლესი საბჭოს დელეგატად“.

ამვე წელს 9 ივნისის „პრავდა“ პირველ გვერდზე აწვევს: ფოტოსურათის წარწერით: „მშენებ-სტამბაშეკრელი ლუბა შენგელია“.

იგი 1946 წლამდე საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დელეგატი იყო. ავტო-მატი რიდადი ხალხის ნდობა და პატივისცემა დაიმსახურა. საქონის პირადი მაგალიდი და ისიც ენერჯის არ ზოგავდა, მუშაობდა თავკამოებით. სულ თავის ამომჩელებთან იყო. ყველას იქნა საკუთარი იქნა-იხი შეუვარა. ვეღვას ჭირსა და ლხინს თანაბრად იზიარებდა.

სამუშაო პარტიულად ბევრი მქონდა... აგერ რამდენიმე წელია ბენისაზე, მაგრამ შრომის შენგელია, უსამლო რა გაჩერებს იგი თავის საქმიანობის ხალხის რწმუნებულად და მამობილად საქმეს კეთილსინდისიერად უძღვება.

ალექსანდრა პროზაილიმ, გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველოს“ თანამშრომელი.

თვრამეტი წელიწადია ელენე ჩოგოვაყე წყალტუბოს რაიონის ქიტირის საბჭოთა მეურნეობაში მუშაობს. საქმეზე შეეყარებულს, ემაყვება, რომ მისი ხელით მოწვეული პამიდორი, შუშა კიტრი, მწვანელი მწიფე მელთა სუფრას ამშვენებს.

ელენე ყოველთვის გადაჭარბებით ასრულებს გეგმა-ნაღებულზეებს. მამაციური შრომით, კეთილბოთი გაითქვა სახელი და თანასწოდელთა სიყვარული დაიხსნება.

შარშადადმა გავლიანა ზაფხულშია რომლის მსგავსი ბერაკივანეს არ ასოსოვ ქიტირის საბჭოთა მეურნეობის ზღნა-პანგამსა დათია ხელი: მოსტენულს ჭერნა შეგარა, მაგრამ სიხელებებს არ შეეძლო მოწინავე მეზობლენ და ვეღვარევი იღონა ნაშრომ-ნაყვანის ვადარჩინადა.

გველამ მოსავალზე მარცხ ეჭონია გავლენა: წინანდებრად აღათ მოთესსა პამიდორის. თუმცა ელენემ 0,7 ჰექტარიდან დავეგვილი 80 ცენტნერის საცულად 90 ცენტნერი სხვადსხვა სახის მოსტენული მარცხილი. და ეს მამინ, როცა ქვალბორები წინადგებენ ტექნიკის მაღალმარცხებულად გამოყენებზე ლაპარაკი ზედმეტია და მოწინავეთა რწმუნებულს იგი იძლევა. მამ, რამე მოწვევს კი ჩოგოვანეს ვარსაბების საიღებლობა?

ამ კითხვებზე უმტობსია თითონ ელენეს მოქუცმინათი.

— დღემწინაში მშრალად მოხსნულ ნაკეა-ში შეჩქავს ფოსტოროვანი და კალბობააა ტენესები. აგრე გავხდებულხ, თესვის წინ, ტენის მუხარჩენების მიზნით ნიდავს ჯერ ვყოვობავ. შენდგე ვაღორცის ვაღდენ ფელოთი გუთნით. მარტო იგი. ვიდრე თესვის შემუშავებულ, ნიდავს მქენინაბურებით გამოვობით ფაოსავენს და ტრამტრობით ვვალენ. კვლავ ვაოყიერებ ტორიისა და საცულის ნახავით. ერთი მარ მცენავს დასახლებით 1-2-ს კილოგრამი ორგანული სასუმი უწევს. ამ სამუშაოებს რომ მოვტრებ, ვიწვევ თესვის კონტეიერით თესოთ.

მცენარის აღმოკენების შემდეგ, რასაც დასახლებით 22 ლდ სჭირდება, მწერითა-შრობისა გვწმედ სარევილებისაგან, ვბატრებ პირველ თონას, პირველდგენ ვეწარმოებ მცენარის პირველ გამოკვებას მინერალური სასუქებით. ამის მოსდევს არანაკევი შრომითგვალი ოქრანების: ერთპროკეტრანი მობრის სხარის შესტურება, მერე თონა-კულტივაცია და გამოკვება. ნახატებში მცენარე ამავს არ მიყარავს.

იქნება უხვი ზოსუნეული

ყოველი ძირი პამიდორიდან 2-2,5 კილოგრამ ადარტულსა და „ქრასნოდარტულს“ ეიწეა:

— რწვევის თუ იყენებთ? — ვეკითხებუ ელენეს!

— რა თქმა უნდა, გვალვიან ამინდში ნათესებს სამჭკრ ვოწყავ ზელოვანური დაწეი-მებოთ.

— ელენე ჩოგოვაძე, — ჩაერია სადბარში მებურნეობის მებთუე ბრიგადის ზელმძღე-ნეიო ტიტე ჩოგოვაძე, — ჩემი ბრიგადის შუტრაა. მასაითი დღუზარელი და შრომის მოყვარე ბებერი რომ მყავდეს, პირველობას არაეის დღეუთმობდი. მას ვერასოდეს ნახავი უსაქმოდ, ან საყოლმურენო მახრებუბე ბოსტნეულთი სავსე კალათებით მიმავალს. არასამამისოდ მას არ სკალაო. იგი წლის ყველა დროს შრომის თერბულშია ჩაბმული.

ელენეს კვალში მიჰყვებიან მისი თანამოსაქმებეი: ვარლამ, ალექსანდრა და მარამ ჩოგოვაძეები, გიორგი ეოწოვლიანი და სხეუბი. ისინი ხალისით უხარებუნ თავიანთ გამოცდლებას ახალგაზრდებს.

თავდაღებული შრომის წელ ელენეს მჭერდს უმშევენებს ოტობობრის რეველუციისა და „საბატიო ნიშნის“ ორდენებით; მებღებეი „შრომითი წარჩინებისათვის“, და ვ. ი. ლენინის დაბადების ასი წლისთავიან დაკეშობრებოთ.

მე ჩოგოვაძე საზოგადოებრივ საქმიანობაშიც გამოირჩევა. იგი პარტიის წყალტუბოს რაიკომის წევრია, რაიონული და სასოფლო საბჭოების დებუტატი, არის საბჭოთა მებურნეობის პარტიუროსა და პროფკავშირის მებუზოა კომიტეტის წევრი. მისი თანოსინდელი არაერთი საქობროტოტო საყთისი გათავიჭრა.

შრომითი დანაზოვით ელენეს თჯახმა ძეკელი იმერული ოდა ორსართულიანი სახლია შეცივლა ბინა თანამებდროეე ავეჯით მოწყეო, შეიძინა მსუბუქი ავტომობილქანა — ეტიგული. ოჯახის დისახლისი ხარბოს შრომის-მოყვარე მებდლთი, მებლებითა და მებლი-მებლთი.

ელენემ მოწინაწლებოა მიილო საქართეე-ლის კომპარტიის XXV ყრილობის მებუზო-ბაში. იგიდან ახალი ენერჯითი დაბრუნდა და ევლდებულბოა აილო, წელს ჰებტარებე 180 ეტებტერი სხედასხვა სახის ბოსტნეული მოყეკენოს!

შოთა ბენძემძამა,

წოალტუბოს რაიონული გაზთისის — „დროის“ რედაქციის მებუკეა.

ქართული სახვითი ხელოვნების ბალეარეა ქუთაისში

ახლახან ქალაქ ქუთაისში დიდ სახეილოშეილო საქმეს ჩაეყარა საფუძეული. რუსთაველის სახელობის მოედანზე გაიხსნა ქართული სახვითი ხელოვნების გალერეა. ამერიიდან ქუთაისლებს სრული შესაძლებლობა ექნებოთ ეზიარონ მრავალდარტეოვანი საშაბტერი ხელოვნების მდიდარ შემოქმედებებს.

გამოფენის მუდმივი კოფინილბოა მამ ნამუშეგარი — ვერწყრა, ქანდაკება, გრაფიკა, ქედურბო, გამოყენებითი ხელოვნება... მნახველები გაეცნობიან ნიკო ფირსმანაშვილის, იგიო ვაბაშვილის, იაკობ ნიკოლაძის, ალექსანდრე ციმაქურძის, დავით კაკაბაძის, შოსე თოძის, ელენე ახელოვანის, ქეთევან მალაშვილის, შალვა მწენაძის, აპოლონ ქუთათელაძის, ნიკოლოზ კანდელაკის, თამარ აბაქელიას, ალაო გულაშვილის, უჩა ჩაფარიძის, სილოვან კაკაბაძის, ვიდტერან მერხანდარის, ელგუჯა ამაშუყელის, მებრა მებრძენიშვილის კორნელი სანაძის, გიორგი ოჩიაულის, რუსუდან ჭარბიშვილისა და სხვათა ნამუშეგარებს.

ქართული სახვითი ხელოვნების ვალერეის გახსნა დიდ კულტურულ ზეიმიად გალიქცა.

ფოტო ა. ჩარბინინის

ნ ე ნ ე

მოთხრობა

მთავარი ლირი ღ 306 ზ ი ლ ი ა

პოლიტიკური ინსტიტუტის მეოთხე კურსზე ნანა მერაბიშვილს საინტერნო მელიორაციას არჩილ თედიაშვილი უკითხავდა.

— ჩვენ ხომ პოლიტიკოსები ვართ — ამბობდნენ ნანას თანატოლები, არჩილ რომ სარწავლე ფართობის ნიადაგებს, ან სარწავლე სასოფლო-სამეურნეო კულტურებს შეეხებოდა ლექციის დროს.

ნანას კი გული სოფლისკენ მიუქცევდა. ვერ იქნა და ვერ შეირგა თბილისში. არაფერი არ მოსწონდა ქალაქური: არც ქუჩები, არც სახლები, ერთადერთი რაც იყო, მუშუაშემობიდან და პარკიდან ვერ გამოივანდი ვარს.

— რა გახდა, გოგო, ეს შენი სოფელი. ვის არ უცხოვრია სოფელი? — ზნორად შეთქამებდნენ ტოლები.

მას არ იღებდა. გაიტრუნებოდა და ოდნავ თვალს თუ მოხუტავდა, იმ წუთში მიწის რბილი და თბილი სუნთქვა შემოესიოდა, გასაუბლეს რომ იყის: თოვლი ნახვას ოდნავ ატყავს თეთრ ლაქებად ზევიდან მზე ახუნებს და ხელდახელ ჰქრება ეს ლაქა. იმ ადგილს მიწა შეუძლება. ახლა, ყომალი ფერი ალავალავ დაქრავს ნაღრები გასაფუხლის შთი ოდნავ შეფიცებულ ნიადაგს. ცოცხა და ბალახი ამოიწვერება მიწიდან — ხასხასა, მწვანე ბალახი. უფერს ნანას ვს ნორჩი ბალახი. ვერასდროს ვერ უფერებს უცრემლოდ. ბალახის ამ სიმწვანეში იბადება თითქმის კაცობრიობის სიცოცხლე სუსსშერჩენილი გაზაფხულის სიბიბი დაგს ირგავდა. ჭრს ნვალზე არ დიფინდებოდა. სეკოა მიწა. თითქმის ანის სარგებლობს ბალახი და ჩვილი ბავშვითი ღორჭოტი. ტანდასრულებული მოძვრება ზვითი. ერთმანეთს ეჩრავებიან, მეტადილი ეცვრიან, ეტანებიან და მიიწვნიან, შისიკენ მიოწვევენ ბალახის დეროები. მერე ბეაობა ვარდნდება იქვე. შეაკედდება უსუსურ ბალახს და წელით გაღაზნებს. ერთხანს მავრობს სუსტი ღერი. ბოლოს, მომინება რომ გაღაუწვდება, ტანს აიქნება, კიამაბი დაისხლტის და ვერცხლისწყლითი ვაილევებს მის ტანზე ნაბი, თან რომ მიყოლა ვაჯერებულმა ღერიმ. ან ფურტის ზოწონი რად ღრს ბაბის უკვალოდისა თოვლითი ვადაკეტული ვაშლის ზეგეი. აბის ვარდისფერი უკვალოდის. ნუშის ადრეგაზაფხულის სურნელი: არა, ამის მავნერი ვერაფერი ნანა ნაწი ქალაქში და მოკალი თუ ვინა. ვინ ნანა ეც ვართი. ვანა თბილისს წერნის. ალბათ თბილისი სხვას გზობა, უფრო დიდ ქალაქებში სულ დაუარგება ცაცი. — ფურტობს ნანა და შიშით ათავლიერებს ბუბებს, ინსტიტუტის მუშუაშემი რომ არის გამოყენილი. სიღ არ იარებს მიშა: ახნაგებება, სპორტული ღაფობიან ერთად, პრაქტიკაზე, დიდ შენებობებზე, ნანა კი ვერ დაუყოლიებს.

— რა ვთქვა, გოგო, სვანეთში მე არ ვყოფილვარ, რაჯა არ მინახავს, ფეხა-ფეხსტრითი ხომ არც დამხიზმებია, ძირწალა, ხარავალის იმით მარტო კობულოთში ვარ ნამყოფი რაჯი და, ამის პატრონს სხვაგან რა მინდა, რა ვთქვა, რას შევაფარო ნახულ-განაცოინი? — სტუდენტი ხარ, გოგო, სწორად იმისთვის უნდა წახავდე სხვაგან. ქვეყანას ნახავ. რაჯა და ქალიაღილე საღ გაემეცევა!

— გაემეცევა ალბათ, თუ არ ვნახავ. ერთიც ვნახო დარწმინ. შენ იცი, ჩემი სოფელიში რა მოხდა? —ჩემს ბავშვობას, ერთი დიდი ბები შევა ჩაუღივდა სოფელს. დედა მფრთხილავდა ცოცხლობის, ფრთხილად იცო, შირალა რომ გვცოცხა, მაშინ იდის მოვლილება. მეც მიხანახავს, ურჩისხელა ქვებს მოაგარებდა ხოლმე. მერე ნილ-ნილა დამხო, გაღაფრეა წაუღეს და გასულ წელს იცი, რა ვახარე? —უშვებელი მიღი ჩაეთლი სხვის სირბილე. მერე მიწა განაგებდა და ახლა

ხელისგულით გადასწორდა იქაურობა. აფთიკას და საავადმყოფოს აგებენ მის გულზე. პრაქტიკაზე იცი. სწორედ მის საძირკველს აბეტონებდა პაულე პარაკაზი!... — იცო, შეწინაა, კარგი კი არ იყო ის ბები, მაგრამ რაღაც დააკლდა სოფელს. მასზე ერთი ბოგირი იყო გადებულა. იცო ერთი სიცოცხლისი ზამთარში, ხილვე გასულს. ხას. ახლა კი გადასწორდა ბები — აჯარც ხიდი იყის. მიწა, ჩვეულებრივი მიწა და ზედ აფთიკა და საავადმყოფო იქნება, ...ლამაზი კი იყო ის ზმანა...

საბოლოო პირობების დაცვის წინ, ნანამ სოფელში განაწილება ითხოვა.

— მიღრეტეციოხი ხარ, აბა, სოფელში რა უნდა გააკეთო! — მელიორატორად ვიშუშავებ მეურნეობაში, განა ზემო იმერეთის სერებს არ დასჭირდება მორწყვა? — სწონარად ჩაილაპარაკა მან და კომისის თავმჯდომარეს შინაწინვე თვალებით ახედდა.

— ბატონო მტანდლები... კომლემურნეობაში მელიორატორის ადგილი არ აღმოჩნდა. არც შესაფერი სხვა რამე.

— სარწავლე მოთხოვნი არა ვაქვს და მელიორატორს რაღა ვავალებინო? — უთხრა თავმჯდომარემ და ურთი გამოისტუმრა.

დაელოდა ნანა. დიდის ნუგეში არ შეუდოდა, უტყროს მან წეხს ათავრებდა საშუალოს და უცვირდა, რაღა მინდებამინც სოფელი იჩრია მისმა იხენერმაღაღა.

— მე თუ ვეღვირს უშაღლესში შესვლას, თბილისიდან ფეხს არ მოვივლი!

— მეც ასე მგონია, მაგრამ სოფელს რა სჭოვია, — წუნარად უბახუხდა ნანამ და ისევ წეხს მიუბრუნდა. მელიორაციის სახელმძღვანელო თან გამოიყოლა თბილისიდან. ბევრი არაფერი საინსტრუქტო იყო ამ უსაქმიანობის მელიორაციის კითხვა, მაგრამ რა ენა, უყარ, საინსტრუქტო მადარუნებას სიცილილი ერთია.

— არ მინდა სხვაგან და რა ენა. არ მინდა, დედა, მორჩენია აჯერ და კრუს-წილის ვაუჭური, იქ მან-პარტახლების ყურბებს. შენც ხომ არ გიყვარს ქალაქი, მე რაღად მხამაღებო!

— დილომს რას უშვებთ, შვილო, მეზობლები მაგერე კი არ იტყვიან: ვერ ვაპაავო. ალბათ დილომში არ აღუბოა ჩერ.

ამ ბუბია-გაპირებში ზავბილვე გაიღია. დედა შემოდგომა. სუსხი ზემოებარა სოფელს. ნანა მბილოთეკას შეეჩნია. ერთ საღამოს გვიანადვე შემორჩა სამკითხველს, აქ ცდომი უფვარდა ნანას. აქ ახლაც ქვე ლონდონზე შემოაღებდა. ბიბლიოთეკის გამგესთან ერთად გამოვიდა გარეთ. მაღალი, აწროლი გოგო იყო ბიბლიოთეკის გამგე. ერთად წავლობდნენ ის და ნანა. ჰოკს ექსპლენე კლასში. უშაღლესში ვერ მოხვდა, უტყროს მემბს ზრდიდა ახლავარდა ქალი.

— ჩვენთან, გუნში, რაიონის მთავარი აგრნონიმი ჩამოვიდა — ჩაილაპარაკა თემი, კომლემურნეობის კატორას რომ გაუსწორდნენ.

— ნებავ მოვლენო, ეგებს საშუაო რაზე მოვიტა.

— შენი საქმე მიყვირს მე, რას ჩააცივდი, ქალი, ამ ჩვენს სოფელს. ცოცხა გიოვიე იმით და იხენიონის ადგილი ბებრია და აგრნონიმიც.

— მოო, ასე მომიწევს, ალბათ. იანწრიდან რაიონის ცენტრში ჩავივალ და თუ იქვე არაფერი გამოვიდა, ისევ ინსტიტუტს მივაკითხავ. აბა, რა ენა, დილომს ხომ ვერ ვაჯავებებ.

არ დასჭირებია ნანას რაიონის ცენტრში ჩასვლა. მთავარ აჯერო

ნამს გამოგების სხობაზე უთქვამს: თუ ფერდობების რწყვა არ მოაწესრიგეთ, გეგმის შესრულება არაფერზე არ იქნება. თავმჯდომარეს მამინ გასცნებოდა ნანა და მეორე დღეს გაგეგოაში დაიბარეს.

— შეგიძლია, მორწყვის საქმეში მართლა გავშეღლი? — შეეითხა თავმჯდომარე.

— რა ვიცი, მელიორაცია ვასწავლეს, ბევრი ლექცია კი არ წაუყობათ, მაგრამ ფიქრობ, ძირითად საკითხებში მაინც ვერკვეცი. თუ გაქრდა, ჩვეს ლექტორსაც შევაუბებ, სამეცნიერო-კლავით ინსტიტუტში მივშვებ.

მთავარი აგრონომი იქვე იყო. ორივე წელს მიღწეული, კმზი, ზედმეტ სიტყვას ვერ დადებდნენ და ამიანი, გლპო კოლმეურენობაში ემუშავა და ახლა დაეწინაურებინათ. თსსბარუნის გეგმებს ჩაკერებდა, ფანჯარასთან მიმჯდარი. ერთი კი ახელდა ნანას და ისევ ქაღალდებს მიუბრუნდა.

— ვარდენ, მოიწი აქეთ, ერთი, — გასძახა თავმჯდომარემ. ვარდენი შემოტრიალდა, ქაღალდები დაეცა და ნანას პირდაპირ სკამზე ჩამოვარდა.

— ეს ბავშვი ამბობს, რწყევზე გიშველითო! დავუყურეთ, ვთბომ?! ვარდენმა კიდევ ახელა ნანას, თავის ქალაშვილებს შეადარა, — ბიჭის ძებნაში ოთხი გოგოს მამა იყო ვარდენ ძაბირაძე.

— რაბომ არ დარჩა ქალაქში? — თავმჯდომარეს შეეეთხა რატომ-ღაც.

— რატომ უნდა დავრჩენილიყავი — შეხება ქალაშვილმა.

— ინფირის დილოშით მაინცდამაინც არ მოტრიაან ჩვენიქენ!

— აგრონომის დილოშითაც ბევრი ყოფის წყალს ქალაქში.

— ერიაა, თქვენ მალე გაშავებელი დავჭირდებით, — წამოვდა ფეხზე თავმჯდომარე.

— გამწავებელი არა და, ეს ბავშვი სხვებს არ მკავს. უთუოღ, — წყნარად ჩაილაპარაკა ვარდენმა.

— არ უნდა გეწყინოს, შვილო, ზოგიერთი ახალგაზრდა ისე გაურბის სოფელს, თვითონ ზომ მიღის და მიღის, მაგრამ დამტრინეთაც უტრფებს გულს. — ახლა ნანას მიუბრუნდა ვარდენი.

— კი არ გეწყინოს, კალე ბიძია, მაგრამ, აგერ, ჩამოვიდი და რამდენი თვტე უტელფასოდ დავდივარ. — ხმას დაუთრა ნანამ.

— აბა, შენი გეგმები ამოვალავ! — ახლა კალისტრატეს შეუძახა ვარდენმა.

— პირველ რაგმს ფერდობებზე განლაგებულ ფართობები უნდა შეისწავლოთ. ნიველირის ხმარება თუ იცო? — დაუსვა კითხვა ნანას.

— მასწავლებ ინსტიტუტში. პირველ კურსზე ჩავბარე.

— გცოდნია, ბატონო კალე, შენ ერთი სამი ბიჭი მიამაგრე ამ ბავშვს. მე თან წაყვივან რაიონში, მიწაშიმწიქობმა ნიველირი გვათხოვოს, იცებ, ჩამოვტანეთ და ოთხი კაცი ეყოფა ფერდობების დაწვევას. ბუღდან დაწყეთ.

ნაგვიწვევი შემოვადგამის დილაა. ფოთლებით დაფენილ გზაზე წეროებივით გამწვინებულან ბიჭები. ყველა ბიჭია, მამ რა არის! — ნანას თმაც აუტყვია და რაღა აუღია ბიჭობას! ფერდობებს შუა რე მოწაწყარებს. ყუთივლ ფოთლებს ამოუსვსია მისი კალაპოტი, არც კი ეტყობა, წყალი მიედინება თუ არა. ზამთარში კარგი სანახავია ეს რე. თეთრი თოვლის სიღრმეში ოდნავ შესანწინევი ცისფერი ბაზილა მოჩანს, ფერდობებზე ისე ლამაზადა ამხატული ეს თეთრი და ცისფერი სურათი, რომ გვიყვარს.

ნანამ ნიველირი სამეგზველ დამაგრა. დიღხანს ატრიალა წალმა უყულმა ჰოგრიტი, როგორც იქნა გაასწორა და ბავშვს ანიშნა, ლარტა ვერტიკალურად დაიჭირეო. აიღეს ანათავილი, ახლა მეორე ადგილას გადინაცვლა ლარტამ. ნაკეთის სიგრძე-სიგანეზე ატარეს ლარტა. ბიჭები სოფლებს ასობდნენ ლარტის დამაგრების ადგილს და ლიონის ბავთით მანძილებს ზომავდნენ. სამი დღე დასჭირდა ანათავლების გადაწვარიშებას და ნაკეთის გეგმის გამოხატვას. ნანა მარტო ჩაკერებდა ციფრებს. ნახაშო თვითონ შეადგინა. რეს აღნიშვნა დაიწყებოდათ გეგმაზე და, მეოთხე დღეს, ნახაშო ხელში, ისევ მიადგნენ აღმართს. ისეც აწომ-აწონეს და ხეხილის ბაღის გეგმაზე მდინარის ცისფერი ზოლიც ლამაზად ჩაუყვა ნახას.

რაიკომის ბიუროს ხელმძღვანელად ახალგაზრდა მელონატორთა სკოლის გახსნა. შემოხვედნა რაიკომის, სადა ვარდენი მუშაობდა, ახალგაზრდა შეეხებოდა სკოლა გახსნამ. აქ ამ სკოლის გახსნის საკითხი ვარდენმა წამოაყენა. სკოლა ერთწლიანი იქნებოდა. შეეცადნენბო — შესაძლებლობის მიხედვით, თავნი ერთხელ ან ორჯერ. ლექტორები — მოწოდებულნი. მირწყვის საქმეში გამოყვანილ მუდგანდობის კადრები სადგენ ეკოლოგები?! ერთადერთი ნაწი იყო, ცოტა რამ რომ გაეგებოდა. დახმარებისთვის ნაწი და ვარდენი ერთად ჩაივინებენ ქალაქში. ნაწი არჩილ თვლიან ნაწი შიდადა კარგე, ინსტრუქტორი. არჩილი ჩაფიქრდა. მირწყვის განყოფილება, რომლისკენაც იგი ხელმძღვანელობდა, ძალზე დატვირთული იყო. ეს კურსები, ეს ლექციები, ეს ინსტრუქტორი და რეპონენ-დაცემბო... ერთ წუთს არ იყო მოცდა, მაგრამ ამ კარგი წამოწყევბის ჩაშლა არ შეეძლებოდა:

— გახსნაზე მე ჩამოვილა, შემდეგ თორნიცი გამიგზავნი. ჩემი ყოფილი ასპირანტია, ახლა უკვე კანდიდატი, ასპირანტია და ახალგაზრდა მეცენარი-მუშაკთა საბჭოს თავმჯდომარე. საერთოდაც დავებმარებოდი მირწყვის საქმის მოწყობაში.

ასპირანტი არჩილმა ნომერი აჭრეს და თორნიცი სად არისო, იკითხა. რამდენიმე წუთის მერე იოაზში მაღალი, კუხანდარა, ცისფერფალა ბიჭი შევიკვიდა.

— თორნიცი, იცნობდე, ეს ჩემი სტუდენტია, ინჟინერ-პიდროტექნიკოსი. მთელი ჭკაფიდან მხოლოდ ამან ისურვა სოფელში წასვლა ახლა კი დახმარების გვთხოვს.

თორნიცი ქალიშვილს ახედა. ერთობაზე მოეწონა გოგო, ნაწი დასუბიტი აუპიძლიადა. თავის თავზე ვიღაც მოყოვდა და ახლა აღმურბა ლოყებიდან ყურბიხეც გაჯიანცვლა.

შეთანხმდნენ, თებერვლის ბოლოს გახსნილენ სკოლას. არჩილი განყოფილებიდან თორნიციეს თან წაიყვანა, თუ საქმის იქნებოდა — სხვებსაც, კინოსურათებსა და პლაკატებსაც წაიღებდნენ თან.

მატარებელში ნაწი ხმას არ ღებდა; გატრულებული იქდა ფანჯარასთან და სივრცით იტყობებოდა. რას გაეცა ის წურბილი ადამიანი, კაფანდარა ბიჭი, ერთი უშობი, ქერა მაღალი კი იყო, მაგრამ ახა, რა ყრია მარტო სიმალეში?

იანჯირა ახალი წლის ქივილებში გაილა. ნინოხანს ნაწიასთან სკოლის ამხანაგები შეყარნენ. სიცილედასტობა გათვინეს ის ღამე. კალიტრატე და ვარდენი მამობაზე იყვნენ დასტობებულნი. ვარდენს რაიონიდან ჩამოსვლა შეაგვიანდა და ორიენტი ცოტა მოგვიანებით მოვიდნენ.

თებერვლის ოცე კი, რაიონის კლუბში გაიხსნა ახალგაზრდა მელონატორთა სკოლა. არჩილ თვლიანწილის ჩამატანილ პლაკატებში ნაწი და თორნიცი სკოლისმენებია დაპირებდნენ ეკოლოგიზე. ქიარტისპარ აკრებდა მოციმერბებულ კიდელს. კომბინაციის სურათებს ფიჩქო ახვევდა და ცქარანს სისურვს სჩვენებდა.

პირველი სიტყვა რაიკომის მდივანმა წარმოთქვა. მერე არჩილმა ოლმარაბა, ისე დახატა სარწყვეთ, დეკლავალი მათ-ენებები და სიმინების ყანები, რომ წულის მიშვება-და აჯღადა მარტო. რაიონის სოფლებლების განყოფილების მთავარმა ინჟინერმა გაუხატანა საქმის სადგურების ნახაზები გამოაფინა და ამ სადგურების პრაქტიკულად გამოყენების შესაძლებლობები ახსნა. ბოლოს ნაწიას ჭრეს და ელა. არ უნდოდა გამოსვლა, მაგრამ თორნიცი არ მოეშვა. მის მიერ აგვიტოლი ფერდობის გეგმა გამოაჩინა. მასზე, გაღასტანა მიღებისა და საწნეო სადგურის გამოყენების სქემა აღნიშნა. ნაწი და ხეხილის რაკის მიმართულება მირწყვის მიმართულებასთან შეეთავსებინათ.

სკოლის გახსნას პრაქტიკული შეფერებოდა. — თქვა ვარდენმა და სტუმრებს ბიჭობის სასადლოსაკენ გაუძღვა. ნაწი ვერ იქნა და ვერ გაუძღვათ თვალთა თორნიცი. ბიჭი არ უნებებოდა, კრებბის თებერვლ უწიობდა, ლომინათ უხსნადა, ჩრუხვდა; რას შეეძლო. მღელ აიშლინენ. საამბოს 20 საათისათვის გვიდილი. მძაბრებოდა საქმის სადგურების ნახაზები გამოაფინა და ამ სადგურების პრაქტიკულად გამოყენების შესაძლებლობები ახსნა. ბოლოს ნაწიას ჭრეს და ელა. არ უნდოდა გამოსვლა, მაგრამ თორნიცი არ მოეშვა. მის მიერ აგვიტოლი ფერდობის გეგმა გამოაჩინა. მასზე, გაღასტანა მიღებისა და საწნეო სადგურის გამოყენების სქემა აღნიშნა. ნაწი და ხეხილის რაკის მიმართულება მირწყვის მიმართულებასთან შეეთავსებინათ.

თორნიცი პირველი ჩამობტა ვაგინიდან, ნაწი და კალიტრატე რომ

დაიწინა. ისე წინამხლარი ჩანდა, ხმას ჭიბუმი ეტება რაღაცა. ჩრდილოეთში აფარულიდა ხელს. მერე, რაც ვერაფერი მოხდა, კრებბის ჭიბინდ მატარა წიგნი ამოაჩინა და ნაწი გაუძღვა. გაღასტანის ლექსები აღნიშნა. ნაწი გამოყოფილები, მუხლები, მკერდის ვიწრო და განყოფილება; ცისფერ თვლებში ცისცლი, უფროსი, მკერდი — ისეთი კიდელი, ნაწიას ჭრე რომ არავის თვალში არ უნდა ყურბი თავი დახატა, ვიდრე თავი აარიდა. ასე დაწინა მანამ, სანამ თორნიცი თვითონ არ მოწვეა ადგილიდან და კარგა ხნის დაძრულ მატარებელს არ შეატვა.

აფორიაქებული დარჩა გოგო. მიუშვა. სულ მარტო ყოფნა უნდოდა. გამგებინა რომ მივიღო, ქალაქზე თავდაპირის გაუშვებოდა დეგობა თვალა და, თუ ვინმე არ დაუძახებდა, თავს ზემოთ არ აწვიდა. ვაკცივითი, კარგად ვერა ვარო, უნებნოდ ამხანავებს.

ერთი კვირის თავზე თორნიცი წერილი და მიმავალი ლექციის კონსპექტები მოვიდა. მე ვერ ჩამოვლდი. მდგენლობის მაგზავინა და არაფერი არ გიბრის, ეს მასალა დამამეგობე, ჩემს მავთულად შენ წაიყვანე ლექციასო. ეს იყო და ეს — არცერთი სიტყვა ზედმეტი. დამახალ გათვალისწინებოდა ანობით, ორად ვაკცივით ქალაქზე დაწერილი... კონსპექტი კი მართლაც კარგი შედგენილი იყო. რაზედა კონსპექტები და თავისი „ავადმეუბნობა“ გადავხედი და კიდევ. ზოგო გიბრის ნახაზს გაეგებოდა დასჭერდა. ცხროლებზე დიდ ქალაქზე იყო ამასწავრო. ტექსტიც რამდენჯერმე გადაიბიჯრა და მეცადინების დროც მოვიდა. უძმობის მას წაიყვანა რაიონში, ნახაზები და ცხროლები წამოაღებინა. თვითონა საგანგებოდ გათქვევო, ზურბობა ხომ არ იყო, რაიონის მელონატორთა სკოლის მეცადინების ძატრებდა და რა ვუყო, თუ რომ ახალგაზრდობის სკოლა იყო — მინც დედავდა.

შეცადინებოდა რომ დაამთავრა, მხოლოდ მასწინ მოავალი თვალა იქა ურბანა. გატრულებული იქდა უყვლა. ამას რაგორ წარმოიადგენდა ნაწი ახლა შეტობებზე მიღდა საქმე:

— ჩემს ფერდობებზე რომ წაყვლა თავვე მივუბოლოთ, ხომ ჩამობტება მთელი მიწა ბეჯინაში. — იკითხა გრიბი.

— რატომ თავვე, ვარდენადმოდ ვავატრებოთ ეკლებს, მხოლოდ უფრო ღრმა ეკალი კი დასჭირდება. — მივიყო ნაწამ.

— მიშვებოთ მირწყვის ვარდა, ხვდა წესი თუ არსებობს ჩამე?

— ამზე უნდოდა ლექციებზე გვეწინა საუბარია. — თქვა ნაწამ და წამოიხლოდა. ხელოვნურ დაწვიმებზე საუბარი კი ნაწილიად თორნიციეს უნდა ჩატრებინა, რადან ეს იყო მისი საიდროლობის თემა და, ახა, მასზე უტოხსადა ამ საკითხს ვინ გააუშვებდა.

გვიან დაიშლინენ. ნელა მიუყვლიდა გზას ქალიშვილი. ატობუსში არ ჩამოხატა, ფეხები წაფიცილი, შეხვეწევა მას. მარტის ძალე უკუაბანი ამინდელი იყო, მაგრამ თბილად, თოვლს და, რაღა თვალა უნდა; ჭმონდა ქარი ჩამოქვირულიდა ბოლომე ხანდახან და სუსტს უწატებდა იტვირთობის, მაგრამ გაუფუძლო მინც მოსული იყო და მოსული. ქვივიებდნენ ზებურები, ქვებახუნდენ შუშები და გზის გაყოფებით, თივლქვეშ იქნებოდა კი არა, ყოჩივარდა სწანდა უკვე.

— იცი, რაგორი ლექცია წაიკითხა ნაწამ? ან ასეთი! — ცურვი მალა ასწია ნაწამ.

— სუ, ბიჭო, სტუმარი ვეყავს—გააფხა ბიჭი ეროზი მოფუსფუსებდა.

— ვინ სტუმარი? — მერცხალივით ავარდა ნაწი კიბებზე. სასტუმრო ოთახის კარი გაიღო და ნაწი ერთ ადგილს გაკვავდა გაწივლილ მაგიდასთან არჩილ თვლიანზე და თორნიცი ისხდნენ.

— არავითარ შემთხვევაში! ქვეყანას თავი გადავქაში, სოფელი მინდა-თქო და ახლა ქალაქში გადასახლდე? თუ ვინმეს უნდოდა, აქ მომჩანდეს. ეს სოფელი კიდევ ბევრს დაიტევს — გაჭრუბდა ნაწამ.

— რამ გადავარა, შვილო, თუ ვეყავის, ქვეყნის კიბურ წყებები ვესო, თუ ვეყავის — სხვა საქმეა.

— რა ვიცი, მიუყვარ? ან იმის უყუარება? მერევე დავიკვირდეს. ნეტავ რამ ჩამოხატოდა ლექტორი კი მომავალი და ეკლებს სოფელი — ორი ღლის ნაცნობს გაეცალო. — ქვირინებდა ნაწამ მერე ოთახში, თუმცა თვითონაც არ იცოდა. რა ატრებდა — წუხილი თუ... დედა ამწებოდა, თუ მარტო ხელს აჯვარებდა, ნუ ტრიო, ზვილო, რას იტყვის ეს პატრონისი ხალხი.

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის

საგარეო ურთიერთობების
მინისტრის განცხადება

როდესაც საქართველოს სსრ სახალხო არტისტები — მარიამ ბუაჩერაძე ჩამოვარდნილმა ხალხურ ლაზარეი, მოსაპერებებს თავლები უზარყინდებდნენ. მართლაც, რამდენი საიზაროლო დადევნიდან მან ქართული მუსიკის ბელს, ზაქარია ფლანაშვილის ხელკლავლობის მიღება და ბუბლის თეატრის სივანე თავისი პირდაპირი 40 წლის მარინა-ზე ნარწყვეტილია ბრწყინვალე ბალეტორინის ნიშაითი არტისტული ტრადიტი 10 წლის წინათ დატოვა სენია, გარამა და ლევა თეატრის და კლავინდებურად, შემოქმედებითი დატვირთვით ცხოვრობს. იგი ხელმძღვანელობს სოლიტების დახელოვნების კლასს.

ამ სასიყვედლო ბალეტორინის მდიდარ და მრავალფეროვან რეპერტუარში ასახა ქართული ბალეტისა და სიმეორის სექტეტაობის, ქორეოგრაფიული ხელოვნების განვითარების სხვადასხვა ეტაპი. მარიამ ბუაჩერა ზაქარია ფლანაშვილი თეატრალური კლავინების ამონივრებოში იზრდებოდა. დედამისი ქორის მსახიობი იყო, მამა — სუფლიარი.

1925 წელს, პერინის სახალხო სტუდიის წარმატებით დამთავრების შემდეგ, იგი თბილისის ოპერის თეატრში თავიდანვე წყავეტ ბალეტორინად ჩაირიცხა და, სულ მალე დიდი პოპულარობა მიაიჭია. განხორციელებული ინდივიდუალობით აღზრდილი მისი ნაირფეროვანი, ცენტროვანი ცეკვა სამუდამოდ შეიყვანა მაყურებელმა.

1928 წელს, ახალგაზრდა ბალეტორინა, ლენინგრადის მარინის თეატრით ასახებულ ქორეოგრაფიულ ტექნიკაში გაიგზავნა, იქ მ. ფ. რომანოვ-ულანოვის სოლისტობა დახელოვნების კლასში მოხდა. საქვეყნოდ აღიარებული ლენინგრადის სახალხო პედაგოგის ერთგული მიმდევრის ხელში, კარგ ტრადიციებზე აღზრდილი ბალეტორინის სულ ცოტა დრო დასჭირდა, რომ მისი ისედაც ლამაზ ცეკვას, აჯადოებურად დასრულებული ფორმა მიეღო. (დღესამწინაა, რომ მ. ფ. რომანოვ-ულანოვი, სსრკ სახალხო არტისტის განიმა ულანოვის დახდა. სწორედ მან შეასრულა პაპარა გალიანის კლასის პირველდარწევებითი კანონები).

მარიამ ტექნიკურში გამოირჩეოდა თვითმყოფელი არტისტიზმით. პედაგოგობაში სიმეორებით მუშაობდნენ მასთან და ყოველ საყვარელო სექტეტალზე ადევნებდნენ. ერთი ასეთი სიმეორისათვის, სასწავლებლის მეთად ავტორიტეტულმა პედაგოგმა, მარიამ თეატრის ბალეტორინებმა ა. ნეკრასიანმა, მ. ბუაჩერასთვის საგანგებოდ გადააკეთა კომპოზიტორ რ. დარგის აპოლოგენადა" ესპანური ყაიდის მხიარულ, სანახა-

ობრივ ბალეტად (რომელსაც შინაარსის მიხედვით აერთი დღე ტოლდენო" დაარქვა). სერდა მომეტიანად გამოჩნდილი, ბუაჩერასთვის ასე რიგად დამახასიათებელი კლასიკური და სახასიათო ცეკვის პარმონიული თანადარობდა. ხოლო, განთსავეტ საღამოზე, ბუაჩერის მიერ სენილდას (აკოპანა) და მამას (მეორე მუსიკანტი) პარტიკაში მგაფიოდ გამოკვეთილი ნათელი ოპტიმისტური მსოფლმხედრება, ქორეოგრაფიული ასაწვადების პედაგოგობა და ბალეტის მოყვარულმა ხელოვანმა შემოქმედებითი ბუნების ძირითად თვისებად მოიჩინა.

1930 წელსვე დაყო მარიამმა მოსაზრებებულ კრესებზე და კვლავ ჩვენი ოპერის თეატრში დაბრუნდა. ამ პერიოდში დიდი წარმატებით შეასრულა მან მშენებანზე დიდლოვის მეთად სანტეტრესო პარტიკა (ბუნის ბალეტში „ელზინა იცივი“). ბუაჩერას წარმატებულ ვარჯიშობა, ბუნებრივი გარკიანი შემეღლი მისი ცეკვა, დიდი დამაჯერებლობით ვაღმეოვესება ზღაპრული პერსონაჟის ილიმტერ ძაღს, რითაც აღიეგრებდა რუსული ხალხური ზღაპრის იდილიური ადმოსფეროს ზემოქმედებას მაყურებელზე. შემდროს კლასიკურში, განსაკუთრებით კი მოკლე ფეტიტში მოკაბებულ რუსულ ბოიარული თავსამაული, რომლის ციმბიში მისი თვალების ელვარება ეჭობებოდა.

როგორც კარგი ფერმწერი, ოსტატურად ქმნიდა სხვადასხვა როვნებისა და ტემპარამენტის ადმანათა მრავალფეროვანი მხატვრულ პორტრეტებს, რომელთაც გრძნობათა სიუბეტი და ტემპარამენტის მძლავრი გაჯანებით ცეკვავდა. პლასტიკურ-ქორეოგრაფიული პარტიტურის შემოქმედების პროცესში, მოუცეკვიათვის მშენებლოვანი იყო გაჯანების ყოველი დეტალი, კოსტუმის თარე, ფერია, საწყურებელი, გრომი, თმის ვარცხნილობაც კი, რაც თავის მხრივ განსაზღვრავდა ბუაჩერის ქეცვის, მოძრაობის ხასიათს, სათრულის მანერას. ამიტომ იყო სანახაობრივად შთაბეჭდილავი მისი მებრწყურებლობა, რთულ დრამატულ პერტიტეტიში მომწვედელი, კოლორატული სახე ნიწელი ქალის გათაობათა (რ. გლიერის „წოთლი ყუყაიო“. დადგმა) და მხატვრულმა ბალეტმისტერ ლია არბატვისა, სიყვარული შეყვრობილი, შერძინიბიერი მღერისა რომანოვიული მღერისა (დღესამწინაა) ინდორის ქორეოგრაფიული პარტიკის ადმოსფერო ნეტიტული მსგავსი მოძრაობებით სატევიტში (მ. ახაკოვსკის „ფერეჩი“ დადგმა ე. ლტეინენკოსი), ბავშვურად უშუალო სენილდას გონებამახვილობა (ლ. დილისის „აკოპ-

ლია“), გულზვიადი, იჭიანი ზარემას განცემების მგზნებარება (მ. ასაიფეის კაბა-ჩისარის მარგვენა) და ლიითური ოფეტრება სინაფეტი (რსთივისკი ბალეტინა ოსტატურად ამბებუქვება თავისი ცენტროვანი ტემპერამენტის შინაგან ძაღს).

ვაჩეკვილი მოგზაბს ვაშო, შემეღელი სახასიათო ცეკვის სეფრა არჩია ამ დიდად ეგზოტეკური ადმოსფეროს ინდორი თე ესპანური ცეკვების მრავალ სახეობად, ბუაჩერის მხატვრული ალო ცალკეული, კონკრეტული სახეების მიღე ვალერება აჯალიბებს. დიდმა ტრადიტიამ მკერე ქორეოგრაფიული დიდი მასტაბის მხატვრული პროლეტარა შექმნა და, თბილისის ოპერის და ზალეტის თეატრის შემოქმედებითი ცხოვრება თავისი მგზნებარე, წარუშლელი კვლე დაწინაა.

პირველად ბუაჩერი ოპერა „კარმენა“ ეიხილდა. მისი ცეკვა ახლაც ცოცხლად მოდღას თეფლწინ გიტართი ხელში, რამ მამაკეს შუა ჩანდგობი, იგი თავისუფალი, ნეტიერი მოძრაობით თეათრულიადა ავასს ცენისაყენ. ცეკვა მოკლე, შავი ვადა, თაზეტი ვანიერი ფარფლიბიანი შავი ქუდი ეხტარა. ერთი წოთლი ვარდი ვაზეტ ჰქონდა დაბეჭდილი. მებრე—ქმედზე, როდესაც ცეკვის ტემპმა იმეტა, თავლი მომწყებარა მისი ფეხების სწრაფმა, მკაცივი მოძრაობამ. წეტიკენა, მაღალ ქმსებზე შემეღელი სოლისტი წმინდად ავსორიტებდა ილეთების არჩიას. ტემპის სწრაფე კვლავ მატულობდა ბუაჩერის ვირტუოზული ცეკვა ფილოვანურულ სიხტეულით მაყვედობდა მუსიკის რიტმულ, მულთორე ქარგას.

1936 წლის პარტიში, თეატრში საყვარელ მსახიობს ბუნეფისი ვაღაზუდა. აქტიურილი მგზნებარებით შესრულებულ ყოველი ცეკვობა აღდგომიანებით ხეღებოდა მაყურებელს. სახეობი საღამოზე მ. ბუაჩერის საკონცეტიო ნომრებში შესარულა. დიდხელთ იყო ოლია არბატვის დადგმული უხეტევილი „ლიაზეტი“ და სომხური „ჩობანის“, ხოლო, კომპოზიტორი მანდორისის „ესპანურმა ცეკვამ“ სახე სახალხო არტისტის ე. ვატიკიანის პარტიტორიბითი, ბრწყინვალეუდ დასარულა ეს საღამო. მარიამ ბუაჩერი ამათვის თავისი პედაგოგიური მიღაწეობით. როგორც ყოველი ქემპარტი ხელოვანი, იგი თავისი არსებობის არჩს ახალგაზრდაბებს, სცენიერ სახეობებში, პარტიტული შემოქმედებით ადმოსფეროში, არტისტული ცხოვრების ამ მღელმე განახლების პროცესში ხედავს.

ნონა პაინა,

საქართველოს სსრ დამსახურებული არტისტი.

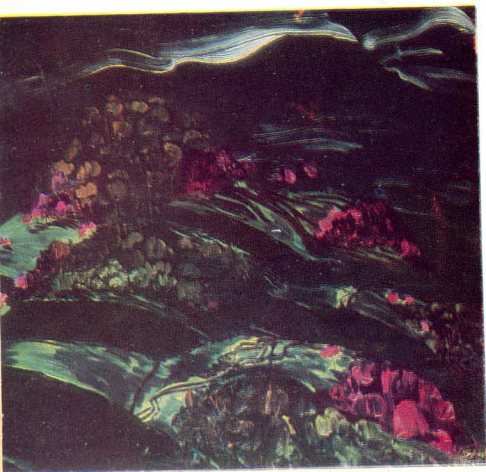
მადონა ბაშბაი

შემოდგომა ქიჭავჭავაძის

ნათელა იანუაშვილი

გაზეთული გამოცემა

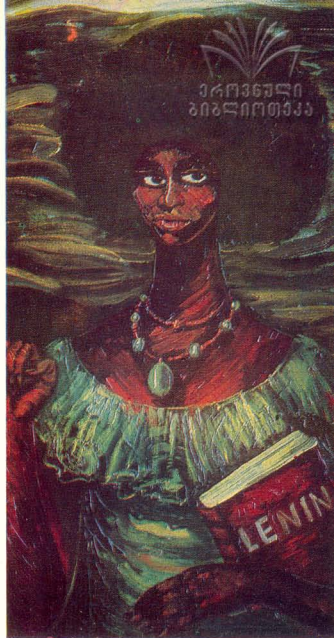

გაზეთული
გამოცემა

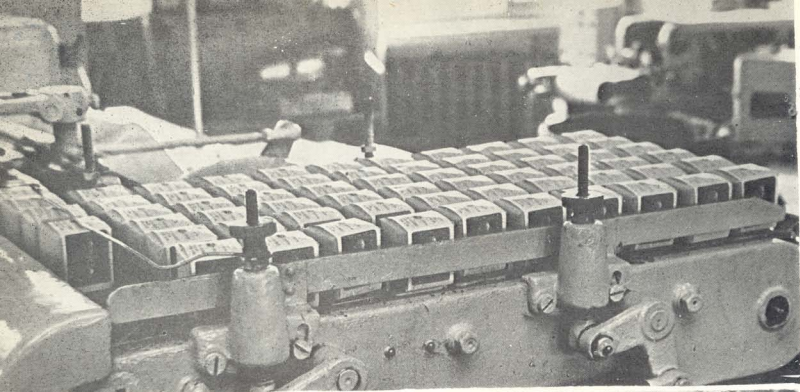
შალვა სვანიძე

ანკლა ფეცინი

ჯემი სოფელში

ჩვენს რანსაბლინაში შათი
 ხაფაფაშის მანქანა ჰქონ-
 ნაქონს კონსტრუქციის წარმო-
 ზა მანიჭარაბა 185.8 პროცენ-
 ტით, ლინოთანაშისა — 156.8
 პროცენტით, უარსის ლინისა
 — 118.8 პროცენტით, შაბანა-
 რისა — 170.0 პროცენტით, ჩა-
 რისა — 185.8 პროცენტით. შრო-
 მის ნაშრობიანის ჯადის ბა-
 რა 1973 წელსან შუბარაბით
 უნდა შუბარაბინოს 100.8 პრო-
 ცენტით.

ყველაფერი დაპიანისთვის

მისთვის სამინისტროს მასშტაბით და-
ნერგება ხარისხის მართვის კომპლექსი-
სისტემა, რომელიც გაძლიერებული იქნება
ლოველია, სარეაქციოა და სწავლების
ხის მართვის გამოცდილი, პრევენციული
თიღებით.

„გაპაიდილით კვების მიწვევების დარღვევისთვის კომპლექსური
დღეგრძეობის ტექნოლოგიური მიზნობრივობის გამოყენება, მიწვე-
ვების დარღვევების მიხედვით მისი ტექნიკური დონე და სანიმუშობა“.

„გაპაიდილით მიწვევების სანიმუშობის დარღვევის პროდუქტების წარ-
მოება 28-29 პროცენტით, მიწვევების დარღვევების დონის სანიმუშობის
მიხედვით, ბიოლოგიური მიწვევების და გამო, გავაუმჯობესოთ მისი
ანტიბიოტიკები“.

(ეს კავშირის სახელი მუხრანების განვითარების 1976-1980
წლების ძირითადი მიმართულებებიდან).

საქართველოს სსრ კვების მიწვევების
მინისტრი, აბხ. რ. კონსტანტინე უსუკუხე
რედაქციის თანამშრომელი ითხოვს.

— გთხოვთ, განვიმარტოთ, განვითარების
არ პერსპექტიული დასახლებები ჩვენი რეს-
პუბლიკის კვების მიწვევების საწარმოთა
წინაშე საბჭოთა კავშირის სახელმწიფო მუხრან-
ების განვითარების 1976-1980 წლების ძირი-
თადი მიმართულებების, სკკ XXV და სა-
ქართველოს კომპარტის XXV ყრილობის
რეზოლუციების შესაბამისად.

— მეათე ხუთწლიურ საქართველოს კვე-
ბის მიწვევების საწარმოთა წინაშე დასა-
ხელოა ამოცანა, საგრძნობლად გააძლიერ-
ოთ პროდუქტების გამოშვება და დააქი-
ყოფიონ რესპუბლიკის მშრომელთა მთი-
ობიერება. მათ უნდა უზრუნველყონ ჩაის,
საყლიდრო ნაწარმის, ღვინის, თამბაქოს,
ეთერზეთების, კონსერვების, მინერალური
წყლების წარმოების შემდგომი მნიშვნელო-
ვანი ზრდა.

მიმდინარე ხუთწლიურ უფრო დაწ-
კარგული ტემპებით განვითარდება ღვინის,
კონსერვების და ეთერზეთების წარმოება,
შედარებით ზომიერი ტემპებით კი — ბურ-
თქმულსა და საყოლიდრო ნაწარმის
გამოშვება.

ამ ამოცანის განსახორციელებლად დიდი
მნიშვნელობა ენიჭება საწარმოო პროდუქტ-
ების ინტენსივობის უზრუნველყოფის, შრომის
ნაყოფიერების განხრად ამაღლებას. მოქ-
მელი და ახლადინსტიტული ფონდების უფ-
რო ეფექტური გამოყენებას.

კვების მიწვევების მეშვეობით მოვალო-
ვოა ყველაზეზრივ გააუმჯობესოთ კვების პრო-
დუქტების ხარისხი, მნიშვნელოვნად გაზარ-
დონ ხარისხისმიერად ნაწარმის რაოდენობა,
და, ათიწლიურ უმაღლეს ხარისხის პროდუქ-
ტების გამოშვება.

ჩვენს რესპუბლიკაში მეათე ხუთწლიურ
მანძილზე ბიოლოგიურ კონსერვების
წარმოება 165,6 პროცენტით გაიზარდა,
ღვინისმაღლებას — 156,8 პროცენტით, უფ-
როს ღვინისა — 148,8 პროცენტით, შამპან-
ურისა — 170,0 პროცენტით, ჩაისა — 135,8
პროცენტით, შრომის ნაყოფიერების ზრდის
ტემპმა 1975 წელთან შედარებით 130,8
პროცენტით უნდა შეიღვიწოს.

1980 წლისათვის ჩვენი საწარმოები მიი-

ღებენ და გადამამუშავებენ 360 ათას ტონა-
მდე ჩაის ფოთლებს, 650 ათას ტონამდე
უფრინოს, 320 ათას ტონა ბოსტნულებს.

მიწვევების ტექნიკური ბაზის განსა-
ტყობილად 1976-1980 წლებისათვის ამოქ-
მელდება დამატებითი სიმძლავრეები — წი-
ლიდრო 500 ათასი დეკალიტრი კონიაკისა და
5 მილიონი ბოთლი შამპანური ღვინო-
ების წარმოებისათვის თერჯოლის რაიონში.
ამასთან გათვალისწინებულია აღნიშნულ
ქარხანაში შამპანური ღვინოების წარმოება
საბოლოოებით გაიზარდოს 10 მილიონ
ბოთლამდე წელიწადში.

მეათე ხუთწლიურ ეკონომიკურ შუ-
ვა სამართად და სექსპორტო ღვინოების ახ-
ლო ქარხანა, რომელიც წელიწადში გამოე-
შვებს 3 მილიონ დეკალიტრ ღვინოს, დაიწ-
ყება მშენებლობა საწარმოთა ახალი დი-
დი კომპლექსების ღვინისა და უალკოჰოლო
სამშენებლისათვის. ისინი წელიწადში მოეცე-
მენ 10 მილიონ დეკალიტრ ღვინს, 2,5 მი-
ლიონ დეკალიტრ უალკოჰოლო სასმელს და
20,0 ათას ტონა ალას ლუდს წარმოებენ
სადავს.

გაიზარდება პირველი ღვინის ქარხნების
სიმძლავრე, რაც საშუალებას მოეცემა სე-
ზონურ დამატებით გადამამუშავდეს 330 ათასი
ტონა უფრინოს, ამუშავდება ახალი საყონსერ-
ვო ქარხანა, აწეულდება ახალი ჩაის გადამ-
წიონი გაზრდა ზედიღმში, რომლის სიმძლავ-
რე წელიწადში 10 ათასი ტონა დაფარო-
ბელობა იქნება. მწებობრივი დღეგრძეობა-
ბუნებისა და ქაღალის დამამუშავებელი ხე-
ქარხნები, საცემობეტა მექანიზებული პურის
ქარხნები, საცემობეტა, მაცივრები, საწარ-
მოები.

— მეათე ხუთწლიურ ხარისხის ხუთწლი-
ურად არის გამოცხადებული. რა დონისიღებ-
ვით გატარდება კვების მიწვევების საწარ-
მოებში მაღალი ხარისხის პროდუქტის მისა-
ღებად?

— რესპუბლიკის კვების მიწვევების სა-
წარმოებში უფრო გაიზარდა ხარისხისათვის
ბრძოლა. მიზანის არის, რომ გამოეშვე-
ლიო პროდუქტის 20 პროცენტით უმაღლესი
კატეგორიის იყოს.

— სკკ XXV ყრილობაზე აღინიშნა, რამ
კვების მიწვევებისაში განხორციელდება
საწარმოთა შემდგომი ტექნიკური განახლ-
ება, წარმოებაში შეყვინებისა და ტექნიკის
უახლესი მიღწევების, პროგრესული ტექ-
ნოლოგიის დანერგვის ღონისძიებით. რა
მიზნები აქვს დასახლო საქართველოს კვე-
ბის მიწვევებისაში ამოცანა?

— სამეცნიერო-ტექნიკური პროგრესის
განხორციელებისათვის კვების მიწვევების
ბაზის ცალკეულ დარგში ფართოდ გამოი-
ყენებენ მეცნიერებისა და ტექნიკის უახლეს
მიღწევებს, დანერგებათ ახალ მაღალმარნი-
ბელობაზე მოწოდებულ და პროგრესულ
ტექნოლოგიურ პროდუქტებს. განხორციე-
ლებენ ძირითადი და დამამრავ საწარმოო
პროდუქტების კომპლექსურ მექანიზაციისა და
ავტომატიზაციის, ავთოიზებთ და შექმნი-
ა უახლესი ტიპის ქარხნების კვების პროდუქ-
ტების უწყვეტი — ნადავლი წარმოების
შეღვივოში სრულიყოფის ბაზაზე, გაძლიერ-
ებენ კვების პროდუქტების დამამრავის
ხელოვნური სიცივის გამოყენებით, საწარ-
მოებში გადავიყვანთ ახალი სახეობის ტარის
გამოყენებაზე, (აღმინი, პილიპერი, შუკი და
ახე).

ჩაის ფოთლის გადამამუშავებისათვის მო-
ხელდება წარმოების საწარმოო პროდუქტის მე-
ქანიზაციის და ავტომატიზაცია, რაც მთლი-
ანად გაიზარდება ხელი მოშობ შრომას. შე-
მუშავდება ტექნოლოგიური სკემა და მოწ-
ილობაინახელები და მანქანით მოკრფო-
ლი ჩაის ფოთლის განმუშავებელი დაზარის
ბაზისათვის, რაც მოეცემა ნელსულის
პარალელური გადამამუშავების საშუალებას
დაინერგება ჩაის ფოთლის გადამამუშავების
ახალი ტექნოლოგიური პროდუქტის, რაც
უზრუნველყოფს შვეიცარია ხარისხისა და
ბიოლოგიური თვისებების ამაღლებას.

ღვინის ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით,
საქართველოს კონკრეტული პირობების გაო-
ვალისწინებით, გადამწეება სხვადასხვა სახის
ღვინის ტექნოლოგიის მთელი რიგი სა-
სიხებით. განსაკუთრებით იმ ღვინოებისა,
რომელთა დასაყოფიერო საშუალოა კავშირის
სხვა მხარეებში არ გვხვდება. მაგალითად,
თეთრი და წითელი ღვინო კახური ტიპის:
„თბილისი“, „ქარაღვინი“, „ახვრითი“, „ასფე-
რული“, იმერული ტიპის („სიგრა“), საღე-
ვრეობის („სამაო“, „ქარაღვინი“, „ავაგა“), ნა-
ხევარტბული („ხუაჩქარა“, „ახაშენი“, „ქი-
ნძირაული“, „ახმეტელი“, „ტვიში“, „ახვარ-
ი“ და სხვა), შუშუნა („ბურული“, „თეთრი
შუშუნა“, „აბენური“).

ღმინის წარმოების ყველა სახის ნარჩენების კომპლექსური უტილიზაციისათვის შექმნიდა ქარხნები საწარმოო პროცესების მექანიზაციით და ავტომატიზაციით. თბილისის №3 ღმინის ქარხნის რეკონსტრუქციის შედეგად მწიობარში ჩადგება თანამედროვე მოთხოვნილებათა დონეზე მექანიზებული და ავტომატიზებული საწარმოო და დამხმარე კვარტლები, საფლავცხურებო და ბაქშეთა მომსახურების კომპლექსები.

ახალი უალკოჰოლო სასმელების შესაქმნელად გამოიყენებთ სამკერნალო ბალახებს და მცენარეებს, ხილს, ბოსტნეულს, თანდათან ავითვისებთ მრავალრიცხოვან მინერალურ წყაროებს.

თბილისის ხილის წყლების ქარხნის ბაზაზე აიგება მექანიზებული და ავტომატიზებული საწარმოები. მექანიზაციის დონე მიაღწევს 93 პროცენტს.

ეთერზეთების კულტურების გადასამუშავებლად შენდება ქარხანა, სადაც ტექნოლოგიური პროცესები მექანიზებული და ავტომატიზებული იქნება, სრულყოფილი ტექნოლოგიური პროცესები ხელს შეუწყობს ეთეროვანი ზეთების დანაჯარგების შემცირებას, ასორტიმენტის გაფართოებას, ხარისხის ამაღლებას. თელავის ეთერზეთების ქარხანაში ჩატარდება კომპლექსური მექანიზაცია და ავტომატიზაცია, ავტომატიზებული იქნება მიმღები პუნქტი, დაინერგება მექანიზებული ხაზი ბალახოვანი ეთერზეთების ნედლეულის გადასამუშავებლად, მოხდება ტექნოლოგიური მოწყობილობის მოდერნიზაცია, ნარჩენების გადამამუშავების პროცესების მექანიზაცია.

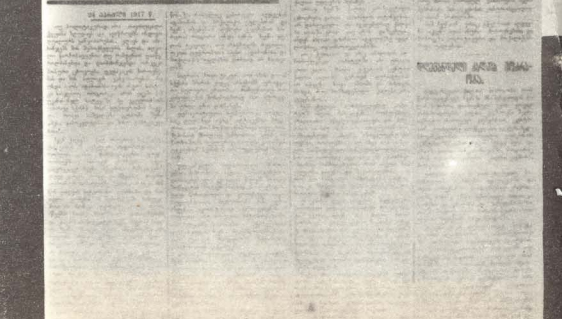
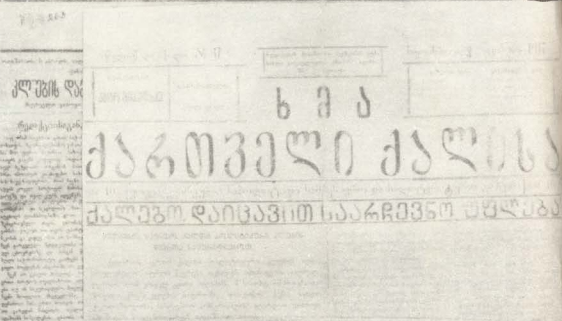
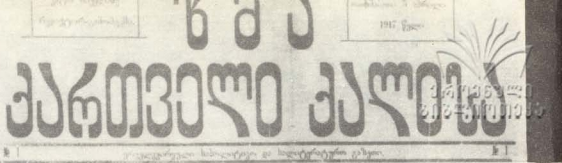
საქონსრეო წარმოებაში გათვალისწინებულია მექანიზაციისა და სრული ავტომატიზაციის გამოყენებით, პროდუქციის ახალი სახეობების ათვისება. სეზონურობის თვალსაზრისით მიზნით და ნედლეულის კომპლექსური გამოყენებისათვის აიგება მაცივარები, გამოიყენებთ ნედლეულის ახალ ჯიშებს მწიფობის სხვადასხვა ვადებით, შევიმუშავებთ და ავითვისებთ დაბალი შაქრიანობის მქონე ხილის კონსერვების წარმოებას.

განვხორციელებთ ხილკენკროვანი ნედლეულისაგან შუმხენა ღმინოების წარმოებას.

დავაშუშავებთ მაღალხარისხოვანი წვენების ტექნოლოგიურ პროცესებს, ადგილობრივი ნედლეულის თავისებურების გათვალისწინებით.

— სკკპ XXV ყრილობაზე აღინიშნა, რომ ყველაფერი, რაც მათზე ზუთუნდებოდა უნდა განხორციელდეს, კეთდება აღმაინათვის, მისი მატერიალური და კულტურული ღონის ამადლებიანათვის.

— სწორედ ეს არის მთელი ჩვენი მუშაობის განმსაზღვრელი — ყველაფერი გავაკეთოთ აღმაინათვის საქართველოსათვის, მისი მოთხოვნილებების სრული დაკმაყოფილებიანათვის.

გაზეთი „ხ მ ს ქართული ხალისა“

1917 წლის თებერვლის რევოლუციის გამარჯვება დიდი პოლიტიკური შემოპრუნება იყო რუსეთის ისტორიაში. დავში მეფის მონარქია, რუსეთი ბურჟუაზიული რესპუბლიკა გახდა. ჩაბრუნდა მთელი რიგი ბურჟუაზიულ-დემოკრატიული გარდაქმნები: შემოვიდნენ სიტყვის, პრესის, კრებების, სარწმუნოების თავისუფლება, გამოცხადდა ფართო ამნისტია, ყველა არაულავადი პარტია გამოვიდა იტაცქვეშოდნენ.

მაგრამ ბურჟუაზიული დროებითი მოყვარება კაპიტალიზტების და მემამულეების ინტერესებისათვის ახორციელებდა ანტისახალხო პოლიტიკას.

დროებითი მთავრობის გადაწყვეტილებით 1917 წლის 8 მარტს შეიქმნა ამიერკავკასიის განსაკუთრებული კომიტეტი („ოკუპაცია“).

ამიერკავკასიის ბოლშევიკები განაგრძობდნენ ბრძოლას ბურჟუაზიული მთავრობის წინააღმდეგ მასების დასარსებამდე. მათ 1917 წლის 11 მარტს თბილისში გამოსცეს გაზეთი „კავკასუსკი რაბოჩი“, შემდეგ კი „ხალისი-სკი რაბოჩი“. ეს გაზეთები რუსულ ენაზე გამოდიოდა.

ასეთ ვითარებაში დაიბადა პირველი ქართული ლეგალური გაზეთი, ქალბების პირველი სექციური ორგანო, ყოველკვირეული პოლიტიკური და ლიტერატურული გაზეთი „ხმა ქართველ ქალისა“, რომელიც ქალთა კლდების ინიციატივით გამოდიოდა ქ. ქუთაისში. იბეჭდებოდა ბუქინის ქუჩაზე მღვაჩე „შობის“ სტამბაში.

გაზეთის პირველი ნომერი გამოვიდა 1917 წლის 5 აპრილს. მისი ყველა ნომერი თანხვედრად იანია. მიუხედავად იმისა რომ იბეჭდებოდა პირველი ნომერი.

გაზეთი თავისი პოლიტიკური კრედიტით პროგრესული იყო. მისი დამფუძნებელი და უცვლელი რედაქტორი კატო ცვაქტერიანი მუქაქადა. გაზეთის მუშაობაში მონაწილეობას იღებდნენ მწერლები, საზოგადო მოღვაწეები: ეკატერინე ვაშლიანი, საფო მგვალი, დარია ახვლედიანი, დომინტი თომასვილი და სხვ.

გაზეთი თავის უმთავრეს დევიზად ქალთა ემანსიპაციას ისახავდა. ეს იყო მისი პოლიტიკური კრედიტი.

„ხმა ქართველი ქალისა“ მენშევიკებისაგან შეიფრთხილებს განიკლდა. ამიტომაც, თუ 1917 წლის 8 თვეში 32 ნომერი გამოვიდა, 1918 წლის 11 თვის მანძილზე მხოლოდ 18 ნომერი გამოუშვეს და ამით შეწყდა მისი არსებობა.

გაზეთის პირველ ნომერში გამოქვეყნებული სარდაქციო წერილში დახარაჯა გაზეთის მიზნებსა და ამოცანებზე.

ამვე ნომერში გამოთქმულია აღძვება ცარხის დახმობის გამო, მაგრამ ავტორი იმასაც დასძენს, რომ თებერვლის რევოლუციას „ქალბისათვის მნიშვნელოვანი ცვლილებები არ მოუტანია“.

ყურადღებას იპყრობს გაზეთის პირველ ნომერში გამოქვეყნებული მოწოდება — „ქართველი ქალბო! როველმაც ის აზრი გატარებული, რომ გაზეთი „ხმა ქართველი ქალისა“ უნდა ყოფილიყო ქალბების ინტელი გელმდენი. ამ მისის შესრულებას გაზეთი მაშინ შესძლებდა, თუ მის დაუხმარებოდნენ თვით ქალბი.“

როგორც მოსალოდნელი იყო, ქალთა გაზეთის გამოსვლამ დიდი აღშფოთება გამოიწვია კონტრავოლუციური ძალებში. ამის გამო გაზეთმა სექციური მოქალაქეობა მიმართა აქ: ქუთაისის ქალბს, რათა არ შეეშინებოდათ ირავციის შემოტევილი და უფრო მეტი დარახმულებენ გაზეთის ვარშეში.

1917 წლის ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციით ახალი ერა დაიწყო კავკასიაში ისტორიაში.

სოციალისტურმა რევოლუციამ სწრაფად დაიწყო ვარტყლება მიუღს რუსეთში, მაგრამ იმპერიის განამარცხებარებაში რევოლუცია დაბრკოლებას წააწყდა. კონტრავოლუციური ძალები გაერთიანდნენ ამიერკავკასიაში. 14 ნოემბერს თბილისში შეიქმნა საბჭოთა რუსეთის მთავრობისაგან დამოუკიდებელი სუბარატიული ამიერკავკასიის კომისარიატი — სამხარეო ხელისუფლება შეწყვეტი. ვეგეტკოროს თავმჯდომარეობაში.

19 ნოემბერს მენშევიკებმა მოიწვიეს საქართველოს „ეროვნული ყრილობა“, რომელსაც ქუთაისის ქალთა ორგანიზაციული

ენსწრებოდა კატო მიქაქაძე. ყრილობის დაბრუნების შემდეგ აღმოთქმულმა რედაქტორმა გამოაქვეყნა წერილი „ჩვენ და ეროვნული ყრილობა“, რომელშიც მკვეთრად ამოთხაბეს მენშევიკებს.

როგორც ცნობილია, 1918 წლის საქართველოში მდგომარეობა უფრო დაძაბუნებული კრების გარეგან კიდევ უფრო განამტკიცა საბჭოთა ხელისუფლება რუსეთში. ქართველი მენშევიკები მდგომარეობიდან გამოსავალს სიგმის მოწვევაში ხელადგნენ. სიგმი დაინშნული იყო 10 თებერვალს. 5 თებერვალს გაზეთმა „ხმა ქართველი ქალისა“ გამოაქვეყნა წერილი „ამიერკავკასიის სიგმი“, რომელშიც გამოუტყებელი იყო საკითხი თუ როგორ დაქსაქსენ ქალთა ძალები მენშევიკებმა.

22 თებერვალს სიგმიმა თურქი და გერმანიული იმპერიალისტების წამებებით რუსეთისაგან ამიერკავკასიის „დამოუკიდებლობა“ გამოაცხადეს. ამ ამბით შემოღობული გაზეთი ამ დღეებში წერდა: „ჩვენ, ქართველი ქალბის ერთი ნაწილი კარგად გვარწმობთ. თუ რა საშიშროება მოვლის ზედს სწორედ ლებთანობას, ქართველი ერს გერმანო-ოსმალთა ორბინტის მიღობით“.

1918 წლის 26 მაისს ამიერკავკასიის სეიმიც დაიშალა და მენშევიკებმა საჭარველო „დამოუკიდებელ რესპუბლიკას“ აცვიეს. იგი გახდა დამოუკიდებელი საბჭოთა რუსეთისაგან, თორემ სინამდვილეში დამოუკიდებელი იყო გერმანიული და ინგლისული ოკუპაციისაგან.

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, გაზეთი „ხმა ქართველი ქალისა“ მეტად მღვდარე და მძიმე პერიოდში გამოდიოდა. იგი განიცდიდა დევნას მენშევიკებისაგან. 1918 წელს მუქაქაძის შემდეგ გაზეთის გამოსვლა ერთხანს შეწყდა, რაც აშკარად ხელს მუქაქაძის გამოაქვეყნებულ სარედაქციო წერილში: „რამდენიმე თვე სიმშენ შემდეგ ხმა ქართველი ქალისა კვლავ გაისმოს. ბევრი სოფის ეს ხმა მოულოდნელია, კინაღად ზოგს ჩვენი გაზეთი სრულიად მიმტრიალ ეგულვებდა. შეიძლება ეს მოხდეს კიდევ. მაგრამ ჩვენ იმდენი ძალა კიდევ შეგავსება. რომ არ წაყვავდებით თუ უღლებარ ბავშვს. რომელიც დაბადებისთანავე ცვლებდა. სამუდამო არაფერია ქვეყანაზე და ჩვენი გაზეთიც ერთ ღელს მოველებმა, მაგრამ ისე კარ მოველებმა, როგორც ეს ჩვენს მტრებს სურთ. მოველებმა დორსეული სიკვდილით და თავის უკანასკნელ სიტყვასაც იტყვის“ (№ 18, 1918).

და მართლაც გაზეთი „ხმა ქართველი ქალისა“ 1918 წლის ბოლოს „მოკვდა“, მაგრამ მან თქვა თავისი სიტყვა — სახელოვანი ფერკლები ჩაწყდა ქალთა თანასწორობისა და სოციალისტის თავისუფლებისათვის ბრძოლის ისტორიაში.

ზარბო კიპაშიძე,
მედავო.

მეცხეობა

და, ვერ სიტყვა არ დამთავრებინა, გერამი სრავლად წამოხტა, მამასთან წაიქრა და უბრძოლველად წაიქრა. მამა, იცოდა, რომ დამაინტერესებდა მამის სიტყვები, დედაზე აგრე ნუ მოაქცევდა, მამა, გერამი ყოველთვის მაღალად ვაჭრობდა და, რასაც მივტანდი, — ველოდი სიყვარულით დაათვაზა ეს ამავე დღემ. —
 ყურადღებით ვესმენდი, მიხვდებოდა დედის ქართული, დარბაზისური მეტყველება, ვფიქრობდი, რა უნდა, რა უნდა, რა უნდა, რიტორიკული მსვლელობა, მასწავლებლის შენიღბული, ძალის გამოყენებით, ზოგჯერ კი მოვრეგებით ფიქრამ იმეტილი მოზარდულზე.

ამ ახალგაზრდას გერამი ჰქვია. იგი ჩემი სახლის გვერდით ცხოვრობს, ჩვენი აივნის ერთბაშის დასავლეთკენ. გერამს აივნაზე უფროს ხოლმე ვაიძულა. დავყვინდებოდა მოყარის და ვადასტურებდი ქუჩას, — ტყუპია, ისევეა, ხშირად ვხვდებოდი დედასთან ერთად, — ვხვდებოდა, როგორ ტრიალებს, როგორ უმსბუქებს დედას ოჯახის ტერიტორიაზე, დამაინტერესებდა სულაც, იგივე სამუშაოდ მივახლოდი სულაც, არ გამოირჩევა სხვებისაგან, — შემოვიხვედი, რა მანერული მიხრა-მოხირობა მივაპოვებოდა. მამამ დინჯი ნაბიჯებით მიმავლის მიხედვით გაყოლებს თავს. — შრომისუნარი, დამაინტერესებდა მეტყველებს მთელ მისი ადამიანი.

გვანან, არ დავინდობენ, სკოლს მივითო, — დაუწყეს დრო, თავინდ ამ დამიხვდებოდა, რი სათაიდან? 7 საათამდის არავითარ შემთხვევაში მუქე არ მისცითო, ძირითადად უყოყმანოდ მივუდებოდა გერამის რჩევას. მამა საათოც არ იყო გასული, ბავშვი ატორდა. მე, რა თქმა უნდა, ვაგუჟალიანდი, რაც არცთუ ისე იოლად ჩატარდა. მეც მისთან ერთად ავტორდი.

მეუღლე იმ დამით ძალიან გვიან დამხვდებოდა. ბავშვის ტრილი რომ შემოვსმინა, შემინდა. ყველაფერი რომ ვემაზე, უყოყმანოდ ჩემი მხარე დაიჭირა, ბავშვი ხელში აიტაცა და დაეწინარება დაუწყებ, ჩემო კი ყველა ვნებებულად განაგრძობდა მოთქმას. და აი, მთელდღესობა: ახლა მეუღლემ გადმოღვარა კრემლები და ასე ხმა-შეშრუბილი ცხრობდით სამივე, დღის 7 საათამდ.

დამხვდებოდა შემდეგ გერამმა ტრილი შეუყვარა და სამოყვებელი ჩაიძინა. იმ დღისად მიყოლებული კი, იგი ვევაკცურად უნდა დაეწინარებოდა ჩემთვის!

კომენტარები დღემდე შედგება ჩემი უნდა შეითხვევით აღარც მე შევაწუხებ უნდა დავაღვლე მორავ ამავე:

— ერთ შევინიერ დღეს, მამინ ასე 8-9 წლის იქნებოდა, სადღიო არ მიიზრათ, მათელა ვეგრდებ ვასწავა. უფროსთა ვიკრებო, შევინება არ გასჭირდა, არც ჩემ და დავიღარება უშველდა საქმეს მხედლე ცალკე ვიკრებ და ვავიზრებოხლე: ხელ მე და გერამი ერთად წავალი ბანარში, სანთვარის საყიდელ მეიქი!

— საინიერ სიტყვა, სუნთქვა ვიკრის, ასეთ დროს როგორ წაიყოლებო ბავშვს ბაზარში? — ვაეკვირდა მეუღლეს, მაგრამ წინააღმდეგობა არ გაუწყვია.

ბაზარი დღის წავალით მოვიარეთ, ტირობით ბოლოდ ავიკითხე დედა-შვილები.

— ხომ არ დიდელი? — დროგამოშვებით ვეკითხებო გერამს, შენ არ დიდელი? — კითხვითვე მასსუბობს. სადღის კითხვას შევუღლები. გერამს ვეგრდინდ არ ვიცილება, ხან რას დავაჯობებ და ხან სას.

სუფარის რომ შემოეყვანებოდი, შევუღლებ ჩემსად ვაგაქრებოდი, სკველი დაიწვიე მეიქი. მეუღლე რაღაცას მიმიხვდა და „საყუდელი“ არ დააუჯნა.

— ეს რა ვაგვიყვებო, ორმა კაცმა შენი გემორბილი ვერაფერი მოხებოდა?—

ეს აიერი გერამის დედის დასაყვენებელი ადგილი არის. შიბილავს ამ მანდლოსის სინდრედი, სინდრედი, სინდრედი... პატარა, სულ პაუწა მასსოვს ვატარა — ხელში ავიღებო რომ გამოვკვავა დედის აივნაზე. ჩემს თვალში იზრებოდა; შვილდებოდა. ის ასხა უყვე სწავლული ვევაკცია, მოქალაქე და ადამიანი.

ერთხელ სერული დამხვდა ვსტუმრებოდი მათ, დამეცხებარევი ქართული ტრადიციული ოჯახის ხილვით:

არც მოვტყუედი: სადალ მორთული ოთახებში პირველად დიდი მიმოიხივე, მეგრე კი დასასლისი ყველი გამოხვდებო, სითხე და სიყვარული მომხვდა თვალში.

„ინტერვიუ დედასთან“, — ასე დავიქვიე ჩემს საუბარს, ხომ არ ვევიციც. ინტერვიუ გამოიწვიე ექიმთან, შურსთან, მხატვართან, შურსთან-ინტერვიუთა, დაჯიხს მხატვართან?! დავ, დედალ ინტერვიუთა გრძელ სიას დედასთან ინტერვიუთ მივართოს!

მაგრამ როგორ? საიდან დავიწყო?! ამის ვაფიქრობდა ვერ მოვასწარი, რომ, ჩემს გერამს დედას 25 წელი შეესრულებოდა, მამინო დედამ დიდილი, მეც დრო ვიხვებოდა ვთხოვე ვამბნა ჩაიმი გერამის ბავშვობაზე. დედა-შვილობის მალთანავე სხვებმა გუთნათა ქალს თვალში და მოგინებებში ვაღვივდა.

— სულ პატარა — სამი თვისა წამდაღვიწმე ძუძუს მოხვდა, ქრეველობა, მამინო არც იცოდა, როგორ გამოეყოფიე ამ მოღვაწეობრიობად. რჩევისთვის ექიმს მივართო. მუქმუქოვლი ბავშვები კატებსა

— გერამს ასაკთან ერთად კლასიკარზე წიგნების კითხვის სურვილი ემატებოდა. დაიწყო ახალი ეპიზოდის ოთხობა დედამ — მეც დრო არ ვიზრებდი, მის პატარა ბილიოთეკას თანდათან ახალი წიგნებით ვავსებოდი, წიგნებს ყოველთვის ერთად ვყოფილებოდი.

9-10 წლისა თუ იქნებოდა, მან რილის „უთაო მხედარი“ რომ გამოვიდა ქართულ ბაზარზე, ბავშვებმა მამინევი დაიტაცეს და ვეღარ მივუნებარა.

ერთ დღეს გერამმა დავალება მიიღო მასწავლებლისაგან: ბავშვის კავთვითისათვის სპორტი ნივთები შეიძინა. ფული მოხვდა. ეს ნივთები მაღალხმა, თურქმა, არ აღმოჩნდა, სამაგიეროდ „უთაო მხედარი“ გამოიქვიე მაღალხის რაფაზე: რაიქმა უნდა, ფულიც უნდა მოქონდა, და ბავშვმა დაუყვინდელი შეიძინა წიგნი და შინ დიდის ამბით მოიტანა. წამობრუნებდა ბავშვის ვაკეება, რაფასაც თანავაძინობის ნასახი ვერ შევიძინა.

— წიგნი წაიღე, უნაწევ ჩააბარე გამოვიღე და ფული დამიბრუნე, — ვანვტყობდი ვეკარად, მე ხომ ფული წიგნის საყიდელად არ მომიტანა?!

საბაროდ შემომხვდა, თითქმის შეუხვებოდა, ნუთუ ასე გამოვიარე. ჩემი ვაფიქრებოდა ურავიე იყო. ეს კი, ვაფიქრებოდა, ვითუ წიგნი აღარ დარჩენს მეიქი. და მეუღლე გზით, თითქმის სიბრძოლი მაღალხისკენ ვაგვიარებო. წიგნი შევიძინე და სამა ბავშვი მოსწავლად მიბრუნებდა, შინ დავხვდი. წიგნი სამსახურის სივრხე ჩავეტე: ასე იყო სივრხე, ვიკრე გერამმა სასწავლო წლის ბოლოს ბრწყინებით ნივთები არ მომიტანა, მამინი კი თბილი წარწერით, დიდი ამბით ვაღვივდა: უნდა გენახათ, რა სამიხთ და ნეტარებით ჩაიკრა გულში მე წიგნი! —

— სიყვარულე გამოიჩინეთო, არ შევეკითხა შეიქო? როგორ მოთმინეთ, წიგნი ყოველთანავე რომ არ უჩვენეთ? — დედამ ვაკვირებით შემომხვდა.

— მამინ ვავაბარებო, მაგრამ საბოლოოდ დედა ჩემს ჩავუნერავებო: ფულის თავისუფლად გამოყენების მიზეზივდა, საყვარელი სამომავლისათვის დახარჯვას ისწავლებოდა.

— მართლაც, ჯერ ვიდრე პატარაა, —
თორემ...

— შემდეგ გვიან იქნებოდა „თითზე კე-
ნანი“ — დამიდასტურა მან და ასე გაიბა
თანხობის ძაფი ჩვენ შორის...

შინ დაბრუნებულს მეზობელი შემომხ-
ვდა, ვეღარ მოვიბოძინე, იქვე, კარებთან
ვემბე ყოველივე. სამი შვილის ახალგაზ-
რდა დედამ თითქოს შურით გაიხვია იქი-
თენ, საიდანაც ეს ამბები მოვეტანე.

— რა, თქმა უნდა, მაგას არც ღელამთი-
ლი ჰყავს, არც მული და დეიდა-ბიჭო-
ლები... მაშინ ნახავდა, თუ რამეს შესძლე-
ბდა. როგორ, ბავშვი ტირისო, ძეძუს არ
აძლევო, ან კიდევ: ბავშვმა წიგნი იყიდა,
— წიგნი, სხვა ხომ არაფერიო, — როგორ
არ მოუწონე ბავშვს ეს შენაინაშვილი საქ-
ცილო და სხე და ვინ იცის, კიდევ რამ-
დენ შენისუნას მოვისმენდი, ისიც შეიღის
თანდასწრებით!!! თავისას გაიტანდნენ ბავ-
შვის ეს „ეთილი თანაგრძობიანი“. —
დაასრულა ჩემმა მეორე მოსაუბრე დედამ
და ისეთი დაჯერებით, ისეთი სიმტკიცით,
და ადრეუბითაც კი, რომ უეტრად თითქოს
ზეცილან მიწაზე დავეშვი.

რა კარგი იქნებოდა, განგებას ყველასა-
თვის ერთნაირად ჩაენერგა ბავშვისადმი
მიღწეობის სწორი წესი, ტაქტიკა... რა კარგი
იქნებოდა, უკვე მომწიფებულს, ცხოვრება-
ში შესულს, მით უმეტეს დაქორწინე-
ბულს, ისე იგი, უკვე მამასა და დედას, სა-
შუალება ჰქონდეს, თავისი ცხოვრება წაი-
ღანოს მშობლების, თუგინდ ეკონომიური
დახმარების გარეშე, თავისი სასურებით,
აქედან გამომდინარე კი საკუთარი ნების,
ფსიქიკისა და მოქმედების შეუზღუდავად!
ამას იმიტომ ვამბობ, რომ დედ-მამის შემ-
ყურე ცოლქმარი, თუნდაც იმიტომ, რომ
მშობლები მათ ოჯახური ტვირთის შემუშ-
ბეუბებაში ეხმარებიან, ხელთან ველუბათ
ინიკიტივა და შეიღების თვალშიც არას-
რულფასოვანად რჩებიან.

იმ დღეს ძილი გამოტყდა, ფეტირებში გა-
ვერთე, ხომ არ ჩაითლება ზემოხსენებუ-
ლი გარემოება იმის, საფუძვლად, რომ ბა-
შვებმა მშობლებისადმი პატივისცემა, მო-
რიღება და მოყრატაღება დაკარგეს? „წუკე-
ლა-კურულანის საციობაჟიო“. ასე უწო-
და დიდადი ილიამ მსოფლიო შედგირს. —
„ოთარანთ ქორიის“ ბოლო თავს ამით
გვემწირო თითქოს, რაოდენ რთულსა და
ძნელად გადასაწყვეტ საკითხს შეეჭიდა —
დედა-შვილურ დამოკიდებულებას.

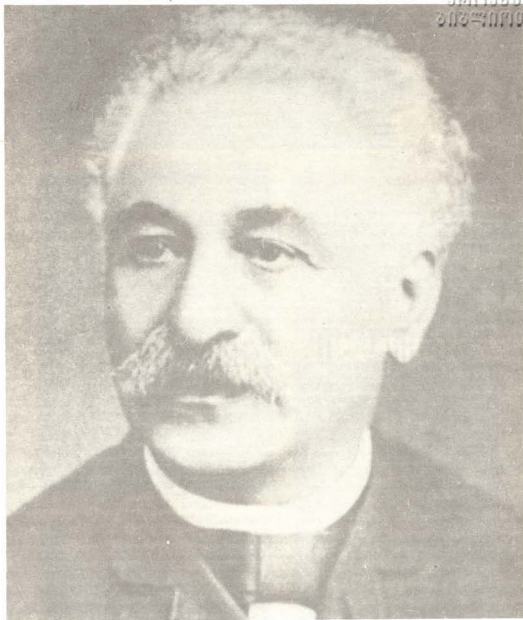
დასაბამიდან მოსდევს „წყველა-კურულა-
ნის“ საკითხის გოჭქებს. ერთი რამ კი ცხადია:
საქმეს მონე დედა წყვეტს. დღის ინსტიტუ-
ტი: ბუნებით ზემოთაგინებულ ტაქტიკა,
შინაგინ მშალო „კულტურა“; და პირველ-
ყოფილსა, კეთილშობილი, უმწიკვლო სუ-
ლი!

მიეღოს, შეიღო ამის დღესა!

ბაბი მიაღლიძე,

საქართველოს სსრ დამსახურებული
პედაგოგი.

საგჟოთა აავშორის ხალხთა მემორია

კ ე ბ ჯ ი ა ე ლ ს უ ნ დ ლ უ ა ი ა ნ ი

საბჭოთა საზოგადოებრიობამ დიდი სიყ-
ვარული აღნიშნა სიმბოლის საბჭო შეი-
ლის, სომხური ეროვნული რევოლუციური და-
მატურების ფუქციონების გამოიღ სუნდჯი-
ანის დამადების 150 წლისთავი.

ის ზეიმი თბილისში დაიწყო, რადგან ხუნ-
დჯიანი აქ დაიბადა, აქ იზრდებოდა, სწე-
ლობდა, იღწოდა და აქმნიდა თავის შესა-
რინდად დამსებას და კომუნიტებს.

მის კალმს ეკუთვნის მრავალი პოესა, რო-
ნელეთად ფუნქციონირებელი მწერლობრიბისეულ სი-
ნამდვილეთი აქო გადგამელი. სუნდჯიანის
შემქმნელად დიდი სიხარული მოუტანა

მავრებულს და დიდი აღმზრდელიობითი რო-
ლიც შესრულა. მათგან განსაკუთრებით გა-
მორჩევა „პეპო“, რომელიც დღესაც ამშეე-
ნებს ჩვენი თეატრების სცენებს.

სუნდჯიანს წრეველად უყვარდა თავისი
დელიბილი საკართველი, დიდი სიყვარული
და მეგობრობა აკავშირებდა ქართულ ხალ-
ხთან, მის მწერლებთან და საზოგადო მოღ-
წეუბებთან. და ჩვენმა ხალხმაც ყოფნად
შეუცვარა იგი, საბუდამო საჯანე მიუჩინა
თბილისის ცის ქვეშ და მეგობრობისა და
სიყვარულის სამარადისო ძველი აგო.

საგჟოთა აავშორის ხალხთა მემორია

რეპეტიციონი

სელაგრაჟიონის

კვადრიმთ კვლი ქართული ქარბულოა

ქართველი ქალის ხელმძღვრეობას და ქარგის უმაღლო ოსტატობას უარავე კება-ღიღებმა დაუმსახურებია, რის შესახებაც, ზოგადად, უკვე ვისაუბრებო წინა წერილში.

როგორც ადრეც აღვნიშნე, ჩვენი მიზანია, მუხრებში დაუმჯობესო ქართული მცირე ხელნაწების საუკეთესო ქმნილებანი გავაცნოთ ფართო მანებს და რამდენადაც ეს შესაძლებელია, ჩავაყენოთ იგი თანამედროვეობის სასახურში: შევეცადოთ, მხატვრული კერვის ტრადიციული წესებისა და სახეების გამოყენებით, შევქმნათ, ჩვენი ეპოქის ადამიანის გემოვნებას და მოიხილოთ ნიღბის შესაბამისად, თანამედროვე კონსტრუქციის, ელემენტებისა და საყოველთაოებრივი ნივთების გაფორმება, ეს იქნება წარუხლოდ მონაპოვრების გონივრული ათვისების რეალური ნაბიჯი. ამასთან, გავცნობით ჩვენი ქვეყნის მატერიალური კულტურის ისტორიასაც.

ვიდრე უშუალოდ პრაქტიკულ საქმიანობას შევედგებოდით, მინდა ზოგადად გავცინოთ ხელნაწების საკითხი მასალას, იარაღს, საქარე სახეებს და მხატვრული კერვის ზოგად წესებს.

დასაქარად გამოიყენებოდა სხვადასხვაგვარი ქსოვილები: ბამბის (ჩითი, ნარმა...), სელის (ტოლი), აბრეშუმის (დარბაი, მერლი...), თაფთა...), მატელის (შლი, მუღი) აგრეთვე — ხავერდი, თქა და ტუპი. ძირითად საქარე მასალას წარმოადგენდა სხვადასხვაგვარი ძაფი: აბრეშუმის, ბამბის, მატელის, ოქრომკელი, ზეზი, სირმა, მალაიათი,

„ხავერდულა“ და სხვა. მართალია, მხატვრული კერვა, ძირითადად, მათი სრულდებოდა, მაგრამ ხშირად ნაქარგობის შესაქმნელად იყენებდნენ მძივებს, ლიონის ფერად ფრთხიტებს, კილიტებს, სპირალურ წრულ ზამბარებს (რომელთაც „ყინსტერი“ და „ყნეთელი“ ეწოდებოდა); ძაფისა და მძივების ვრტილებს, „კუმბილებს“, ფორჩხ, ნასიკ უწარგებს, სხვადასხვა ფორმის ფერად ქსოვილებს (აბლიკაისათვის), ნასიკ არშების, ბაფთებსა და სხვა.

ოქრომკელი ოქროსაგან მზადდებოდა, რაც დაელო ტექნოლოგიურ პროცესებთან იყო დაკავშირებული და რასაც ოქრომკედლობის საწყისებთან მიუყვარა. ოქრომკედლო ზოგჯერ ნივთს ოქროს წერილი მადებოდა. ოქროს ძაფის — ოქროს ომის ტექნოლოგიური პროცესი ხანგრძლივ გამძლეობას და მაღალ ოსტატობას მოიხიბოდა. ხანს, ჩვენი წინაპრები ამ საქმის კარგ მკოდნენ იყვნენ, რასაც ადასტურებს არქეოლოგიურ მასალებში მოპოვებული ოქროსა და ვერცხლის ნივთებიც.

ოქროს ძაფის — ოქრომკედლის რაობას და ნაირსახეობას სრულ წარმოდგენას გვიქმნის სელბან-სანა ორბელიანის „ქართული ლექსიონი“. „ოქრომკელი — ოქროს ომა ესე არს ძაფი, რომელსა სპარსნი სირმას უწოდებენ...“

მხატვრული კერვის (ქარგის) ძირითადი იარაღი საყარავი ნემსი იყო. ნაქარგობის ზოგჯერ სახეებს ყინსტილიც აძრულდებოდა, რის გამოც მას „ყინსტილი“ ნაქარგ უწოდებდნენ. ბოლო ყინსტის — „ყინსტის

ნემსი“. ოქრომკედლო ქარგისა საყოველთაოდ ეთად იყენებდნენ ლიონის კერვითაც ე. წ. „აფთოსი“ ადგილობრივ მუშაოდ იყენებდნენ საითეს, კალდას ანუ ქარგას, ძელის დანასა და ტყევეს. XVIII-XIX სს. შოთის ტყევეს კარგად იყენებდნენ, მასში მრავალდა ნაყოფილო ხეხელსაქმი იარაღებიცა და მასთან დაკავშირებული სხვა დამხმარე საშუალებებიც, ძაფისა თუ ხელნაწი იარაღის სათავსოები — ბოხნები, სანემსები, საწერილობანი უთები, სივრები და სხვა, რომელია ახალგაიერი ნივთ-საგნები მუშუების საცავებში ინახება. მაგალითისთვის გოჯაჯაში ეყნებოთ თუმანიშვილის ქალის — ელისაბედის შოთის წარწე (1807 წ.) მოხსენებო: „ყოლა რინისა, ქარგის სხმარი, ვერცხლის საითი, ოფი ნემსი, მქარტელი, საცემსე ნემსებოც, ხელსაწის უფი, რამეშვილ აწუკი თავისი ხელსაქმები და საწერილობანი, ქალადიო შლიო ფერაი, სატარა ბოხნი ნათიისა, ფერაი ნათიის მარგალიტის კინისთავი და ნემსები, პატარა ელამქრის ბოხნი შოლის ფერაილებო და სხვა“.

როგორც ხედავთ ცხადყოფენ, ქალის შოთიეში მიქმნდა, როგორც მსა ხელნაქნარი ნივთ-საგნები, ისე ხელნაწი მასალა და იარაღები, რაც უტყუარი მტყიცება იმისა, რომ ძველად ქართველი ქალი ხელსაქმედი დროს უომობო. წელ დაკვეთვებში ისიც, რომ ჩვენამდე მოღწეული შოთიეის წარწე ძირითად მასალი ნემსისა და, საერთოდ, შეუღებულა წრის ქალბის ეყნენი, ამდენად, ლოკურული იმის აღიარება, რომ ხელნაწი უყვეა წრის პირობებში და მანდილობანი იყო გატკეპული.

ვიტყობო, იტარეს მოყვებული არ იქნება, თუ ვაჩინებთ, როდის და დაფუთა ადამიანი საყარე ნემსისა და ძაფს, რამ აიძობა შექმნა იგი. თავდაპირველდ როსარ დაწახდა ისინი და რისთვის გამოყენა.

საქარტეობის სახ. მუხრებში დაფუთა ეველად უფლებრი ნემსები დამზადებულა ძელისაგან და პრიტიტორულ ხანას განეკუთვნება, აქროდ — ზედაპირებში ნემსები გატკეპულია ცხოველო მდღეობის ძელის ნამტკეპებისა და ფრეშობის ძელისაგან. ნემსებს დერო მრავალი და გააჩილებული აქვო. უყნეი გამტკეპებულია და გამტკეპული.

რამ აიძობა ზედაპირული იოლი ადამიანი, ნემსების ყთება დაეწუო შეცნირული მონაკეპები გავუყებენ, რომ ძველი ქვინ ხანში (აბლიკაიონი), საქარტეობა და საერთოდ კაციათში დიდ დამყარებას მქონდა ადგილო, რამაც უკუბო გავნა მოახდინა პირველიყოფოა უკუბო ცხოველებზე, აიძობა ადამიანი სიცივისაგან დაეცოთ თავი უყნავი სხელის საცარტეობა, ებოვა თუ შეხარავი. ქარტეობა აქტიულობა ბოგან ასეთი გამტკეპების მიგნენ, რომელთაც ქალღოლოლო ადამიანი ცხოველებო და რამეშვილ დაკვეთვა ძვირფასი განძი, ადამი-

ანთა მოღვმის უძველესი შემოქმედება — თავისი საწარმოო იარაღების სახით (სახოკ-საფეხები, საკრისები, სათლები, ხოწები, სახერტიბეი, სადღესები, შუბისა და ისარიის პირები), მათ შორის — გახერტილებული ნემს-მამათები. ნამოსახლარზე მოპოვებულ ხელსაწყო-იარაღებზე დავიკრებება, ეთნოგრაფიული პარალელების მოშველიებით. წარმოდგენას გვიქმნის იმდროინდელი ადამიანის საქმიანობაზე.

ზედააღლოთილი ადამიანის ნამოსახლარი ადგილების შესწავლის საფუძველზე პროფ. გ. ნიორაძე დაასკვნა: „მართალია... ჩერ კიდევ არ იცოდა ძაღის გაკეთება დართვის საშუალებით, ამიტომ ძაღის ნაცვალად აკეთებდა მტკად წმინდა ღარებს ცხოველის ნაწლებიდან, რომელსაც იყენებდა ტუავის ტანსაცმლის შესაქერად. ამის მოწმობენ სხვადასხვა ზომის ძაღის ნემსები (წვრილუნწიანი ნემსები), მამათები და საღვინები. ამას მოწმობენ ზედააღლოთილის მიერ დატოვებული სურათები (ესანეთის აღმოსავლეთ ნაწილში მდებარე კლდეებზე გამოსახული)“. ხოლო იმ კულტურის ფენებში, სადა უკვე კვირისტავები ჩნდება, ტუავის დანამუშავებული იარაღები შედარებით მცირე რაოდენობითაა წარმოდგენილი. აღნიშნული გარემოების საფუძველზე მკვლევარები დაასკვნია, რომ მოსახლეობა როგორც და ქსოვდა ე. წ. ქსოვილის დამზადებას უკვე დაუფლდა და მოსახლეობა ქსოვილის ტანსაცმლის გამოყენებას იწყებს. აღნიშნული პერიოდიდან საფარავლოა, რომ ადამიანი საკერავად ცხოველის ნაწლებს ღარების ნაცვალად წართმევდა, რაც მნიშვნელოვანი ნაბიჯი იყო კაცობრიობის კულტურის ისტორიაში. აღნიშნული მოვლენები მატერიალური კულტურის ისტორიაში ნეოლითური საზოგადოების მონაპოვად ითვლება.

მკვლევართა ერთი ნაწილი ქარვის ნაწილსა და ტუავის ტანსაცმლის ნაქერს — ღამის მიჩნევს. პირველყოფილი ადამიანის ესთეტიკური მიდრეკილება გამოვლენდა იმაში, რომ იწყებს ტატუირებას — ტანის მოხატვას ფერადი საღებავებით. ხოლო, როცა სხეული ტანსაცმლით შეიმოსა, ტატუირებამ აჩარი დაკარგა და მან ტანსაცმლის შემკობა დაიწყო სხვადასხვა საშუალებებით (სივარებით, ცხოველთა კბილებით, ფრინველთა ფრთებით, ბუნჯით, აბლიკაციით, ფიგურული ფიგურტებით...) და, ნაქარგებით. ამრიგად მხატვრულ კერვას, ანუ ქარვას უძველეს დროიდან ჩაუყარა საფუძველი და მან საზოგადოების განვითარებისთან ერთად განვითარების თავისებური გზა განვლო. ამ კრცულ გზაზე გარკვეული ცვლილებები განიცადა. დახვეწა და შემოქმედებითად განავითარა მხატვრული კერვის გამოსახვის ხერხები და სახეები. მუშობედ ხალხებთან ურთიერთობის შედეგად კი ბევრი ახალი შეთქმვა, რაც შემდეგ თავისებურად გადაიშუვდა.

ც. შარაულაშვილი.

ისტორიის მუცნიერებათა კახილიატი.

სოფლის კრეატივობა და სოფლის

პოეზიის ტერმინი თვლიან, რომ აღმართის სოფლის მარტო იმას კი არა აქვს მნიშვნელობა, რა აცვია, არამედ იმასაც თუ რაზედნდა სუფთა ეს ტანსაცმელი. როგორც ცნობილია, საცვლებისა და ზედატანსაცმლის დანიშნულება მარტო გარემოს ტემპერატურის ცვალებადობისაგან ადამიანის დაცვა არ არის. საცვალი ადამიანს, დახლოებით, სხეულის 80 პროცენტს უფარავს; იგი ოფლისა და ცხიმოვანი ჰორცილების გამოაუფრდს შთანთქმავს. ასე ვთქვათ, ასუფთავეებს კანს და აივლებს მის სუნთქვას, რაც არსებითი როლის ასრულებს ნივთიერებათა ცვლის პროცესში.

აერგამტარობის მხრივ პირველი ადგილი უჭირავს მაშას, შემდეგ მოდის შალის, ხელის, აბრეშუმისა და სინთეტური ქსოვილები.

სინთეტური და ნატურალური ქსოვილებიდან დაზღვეული ტანსაცმლის გუქუქანების ხარისხის შედარებამ დავანახა, რომ სინთეტური ქსოვილისაგან დამზადებული ტანსაცმელი ნაკლებად გუქუქანდება და შივდება ცუდად წინდს კანს. ამავე დროს აქვს საბაზური ელემენტარული მუხტების დაკრევის უნარი, რის გამოც მტერის უტიერის ნაწილებებს იზიდავს.

ზატარებულმა დაკვირვებამ გვიჩვენა, რომ 7-10 დღის გარეცხვაში მაშველით თეთრფულის ტუქუში 4-5 პროცენტის ორგანული და მინერალური წარმოშობისაა, რის გამოც ქსოვილის აერგამტარობა და ჰორციკოპილობა შესამჩნევად კლებულობს.

ამიტომ მაშის თეთრული სასურველია გარეცხვის ცირკში ერთხელ, ნატურალური და ნარევი მოკეობისაგან დამზადებული ტანსაცმელი ბოკრ-მესამე დღეს, კარბონის წინდები, მამაკაცის სინთეტური ქსოვილის პერანგები და ქალის ბუზუბები კი სასურველია — უყოველდღე.

თეთრფულის პოეზიის თვისებებზე გავლენას ახდენს რეცხვის მედიოდი. თუ გრავაუ სარცხის საშინი ხისტ წყალში, და გარცხილის მშინვე ცივი წყალში გააბდებო, ქსოვილი დაფარება გაუხსნელი სპონის წყრალი თეთრი ნაწილებით. ეს ხისტი წყლის ბრალია. ხისტი წყლის გარბილება კი შეიძლება საშველი და სარცხი სიღის თანაბარი რაოდენობის ნარევით ცრთი ჩაის კოჭო ნარევი ერთ ლიტრ წყალზე). ან ნი-

შადურის სპირტიო ცრთი ჩაის კოჭო ნი-შადურის სპირტი ერთ ლიტრ წყალზე).

სარცხი ფხვნილები უნდა ვიხმარო მის ეტრეტზე მოთავსებული რკომენდაციის მიხედვით. თუ მაშის ქსოვილისათვის განკუთვნილ ფხვნილში შალის ქსოვილი გავრცეცავთ, კსოვილი ვახეშუდება ელსტეორობას დაკარგავს, ხლო თეთრი შალი გავთოვდება კიდეც.

რეცხვის ზოგადიო მეთოდი ცუდად მოქმედებს ქსოვილებზე. მაგალითად: გაცხლებმა, მექანიური ზემოქმედმა, ხევა, გაქმნე; შალი და აბრეშუმი ტუტის ზემოქმედებითა და ქაღირი გაცხლების შედეგად ჰეწს კარგავს; ხელოვნური აბრეშუმი (ესპოსოური) წყალი დასველებისას კარგავს სიმკვარეს, ამიტომ გააღე ფრბილად უნდა გარეცხოს და ასევე ფრბილად გაწუროს. სინთეტური ქსოვილის ბოკეობი (კარბონი, ლასანი) მაღალ ტემპერატურაზე რბილდება, იზილება და მისგან შეეკრულ ტანსაცმელს ფრბა ეკარგება. ამიტომ მის ქსოვილები უნდა გარეცხოთ 60 გრადუსზე ნაკლები ტემპერატურის წყალში და უნდა დაათოთოთ 100-120 გრადუსამდე გაცხლებულ ლი თოთო.

მაშის ქსოვილების სარცხად მოხანწეწილია გამოიყენოთ „ღარჩაი“, „ასტრასი“, „ღონის“ ტიპის სარცხი ფხვნილები. შალის ქსოვილისათვის რკომენდებულია შემდეგი სარცხი სასუბილები: „ნოვოსტი“, „ექსტრა“. სინთეტური და ნარევი ქსოვილებისათვის კი უნდა გამოიყენოთ ისეთი უნივერსალური ფხვნილები, როგორცაა „ნეკტინი“, „ალტოსი“, „ჟივისტილი“. ვიდრე ტუტის გახსნელი და ფხვნილი გადმოკრბიდე, ცხვირაპირზე აიფარეთ დოლბანდის წილია.

თუ სარცხი ფხვნილები ხელი არა გავთო, მაშინ მაშის ქსოვილი უნდა გარეცხოთ სარცხი საშინი, სხევი კი — „ლიდასოქსი“ ტიპის ხელის საშინი.

ოჯახური პირობებში სარცხი მანქანი სარგებლობისა, წინასწარ დაბარბისხე თეთრული ფერისა და ქსოვილის მოხედვით. მაშისა და ხელის ქსოვილები შეიძლება ერთად გარეცხოს, ნატურალური და ხელოვნური აბრეშუმისაგან, აგრეთვე სინთეტური ბოკრისაგან დამზადებული ქსოვილები კი ერთად. შალის ქსოვილები სასურველია მისეცთ კომწმენდმა ან ხელით გარეცხოთ.

ამ ბლო დროს დიდი პოპულარობა მოიპოვა მექანიზებულმა ფარცია-სარცხებოებმა, რომლებიც ატურავილია უახლესი მოწყობილობით, ეფეტური სარცხი საშუალებებით. ფარციაში მოხვედრილი გასარცხი ქსოვილები ხარისხდება.

რ. მიმეშლობა, ზ. ტულსი, ტექნიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი.

მსოფლიოს საზოგადოებრივი

ბეჩინეა კეჩიქეა

ქიონს ლოგო

150 გრ ხმელი ლობიო, 6 თავი ხახვი, 3-6 სუფრის კოხვი ზეთი, 1/2 ლიტრი წყალი, 1 ჩაის კოხვი შარილი. 1/2 ჩაის კოხვი შავი პილილი, ნახევარი სუფრის კოხვი დაქვილი წილილი წიყა.

ლობის წინაღობი დავასით წყალი, დაეცლით, შეირაღე ღღეს მოვარბით. ნახარბო ცალკე ჰურეწილი მოვარბით. აღუა-ალ-უად დატურაი ხახვი და ოხდად დაბრწეწო ზეთში, მოვარბით მარლი და წიყა (შავი და წითელი). ფენა-ფენა მოვარბით მოხარბული ლობიო და დაბრწეწი ხახვი (ზედა ფენა უნდა იყოს ლობიო), მოვასხო ზეთი და ლობიოს ნახარბო.

ქოთინი შეეცადე გატურაში და გელ ცეცხლზე ვშუშოთ 20 წუთი. მავიდაზე მიეტრსით ქოთინიყე.

1 ცხ მწვანე ხახვი, 2 სუფრის კოვზი ზეთი, 2 ლიმონის წვენი, 1 ძირი ნიახტური, ერთი მწიკელი ქინძარი, ქინძი, შარილი, 5-6 მარკეალი შავი პილპილი, 1/2 დაფნის ფოთოლი.

ხახვი დაჭრა წურიალად, ნიახტური გაცხებით მსხვილ სახებზე, ვუყუთ ზეთი, ცოტადღენი ლიმონის წვენი და აღნიშნული საწვებლები, დავასხათ ცოტა მდღღარე წყალი და მოვშუშოთ, გავაციოთ და მაკიდებზე მივიტანოთ თეთრ პურთან ერთად.

ბოსნეველი ქოთნით

400 გრ საქონლის ხორცი, 2-3 ძირი პრა-სი, 250 გრ სტაფილო, 2 ცალი ბადრიჯანი, 125 გრ ღორის ქონი, 150 გრ ნიახტური, 1 მუჟა კარვად გასუფთავებული და გაუცხილი სოკო, მარლი, წიწყა (გემოვნების), 2 ჩაის კუჩა კარტოფილის პოურე, 2 სუფრის კოვზი დაფხვნილი ორჯობილა.

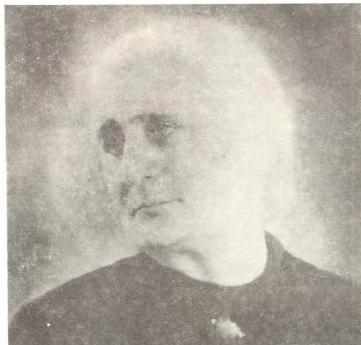
ხორცი და ზემოთაღნიშნული ბოსტნეული (ბადრიჯნის გარდა) გაეატაროთ ხორცსაკეპ მანქანაში, ვუყუთ მარლი და წიწყა. ბადრიჯანს დავასხათ მდღღარე წყალი და გავფუქენათ. ცხიმწისმულ ქურქულში (სასურველია ქოთანი) მოვათავსოთ კარტოფილის პოურე — ზემოდან მოვალავით ხორცსაკეპ მანქანაში გატარებული ხორციცა და ბოსტნეულის მასა, ზემოდან მოვაწყუთ დაჰკრალი ბადრიჯანი, ღორის ქონის ნაჭერში, შევდებ მოვასართო ორჯობილის ფხვნილი, სულ ბოლოს კი დავამატებ კარბი ან მარ-გარიონს; ქოთანი შევვებით გაჭურვში და ვუშუშოთ ნელ ცეცხლზე მომზადებამდე.

ჩიკანური სალათი

1 ცალი ქაშაყი, 1 თავი ხახვი, 1 ცალი პამიდორი, 1 ცალი ბულგარული წიწყა, 1 ძირი მწვანე სალათა, 2 სუფრის კოვზი ზეთი, 1 სუფრის კოვზი მარი (შევიღლიათ დაუმტაოთ ზეთისილის ქარი (ცეცხლები), მარალი და წიწყა (გემოვნების)).

ქაშაყი გავაცუფთოთ, გამოვაცალიოთ ფხა და ადვირით წურიალად დავჭრა ზემოაჩამოთვლილ პროდუქტებს. ადვირით ერთმანეთში ზეთი, მარი, წიწყა და მარლი, მიღებული სითხე მოვასხათ სალაის და კვლავ კარვად ადვიროთ.

თინათინ ჯავახიშვილი

თავიდანვე თავგადასავლანი ბედი დაქვეყნა: ოცდაათიან წლებში მოსკოვში ცხოვრობდა და შემოაბოდა. სამაშალო ომმა კი ქარელიში მოუხსრო. მთელი სულთა და გულით საქართველოში იყო, აქვედებ მოისწრაფოდა. მრავალი ქალაქი და სოფელი გამოიარა ფეხით. თან ერთი დიდი ჩანთა დაჰქონდა, რომელშიც პირადი ნივთების ნაცვლად მხივლ შოლოხოვის რომანის „წყნარი დონის“ დიდი ტომი და მუღლით ვადატრელებული, გაყვითლებული ფურცლები იყუო. როცა კი დროს იმოკვდა. სადაც არ უნდა ყოფილიყო, იქდა და თარგმნიდა. თარგმნიდა თავისთვის, სუფარულთ.

ომის შემდეგ შოლოხოვის ეწეოა სტრინცა ევუენსკოეში. „წყნარი დონი“ ქართულად ვითარგმნო, — მორიდებით ვიანდო მწერალს. შოლოხოვის მოეწონა თინათინის ეს დიდი ნაბიჯი და თავის მხარე წარმატება უსრულა. ამის შემდეგ თინათინ ჯავახიშვილი დონის ტრამალების ზნობი სტეპანო გახდა. მე მისი გულმოდგინე და დაუზარებელი შრომის ერთ დეტალს ვაკვირობთ: შოლოხოვის თვის რომანში დონის ნაბიჯების მცენარეთა თისღარა კოლექცია აქვს წარმოდგენილი. მათს ადგილობრედ სახელებს ვერცერთ ბოტანიკურ ლექსიკონში ვერ ნახავთ. თინამ არ დაზარა და კიდევ წყვილი დონზე, საითითად მოამბნა ეს მცენარეები, გაავთა ჰერბარიუმი და აკადემიკოს ნიკო კეცთუცელის დახმარებით დაადგინა მათი ქართული სახეწოდებები.

„ერთ დღეს თინათინ ჯავახიშვილმა შოლოხოვის „წყნარი დონის“ ოთხივე წიგნის თარგმანი წარმოადგინა სახელწმიფიო გამოცემისათვის. ყველას უყვირადა, ესოდენ დიდ წიგნს ქალი რომ შემზოდა. შეხმბოდა და დედელა კიდევ გამოცემლობის დირექტორმა სასწრაფოდ მოიწეოა მწერალი კონტრეტინე ლორთქიფანიძე და წიგნის რედაქტორმა შესთავაზა. გამოცემლობის ხაზით კი ამ წიგნს მე რედაქტორობდ. 1955 წელს ქართველმა მკითხველმა იხილა „წყნარი დონის“ პირველი წიგნის ჯავახიშვილისეული თარგმანი.

პირველ წიგნს შევლო მოჰყვა, მეორეს — მესამე და... მერე მოკლე ხანში ოთხივე წიგნი შევმბა ქართველი მკითხველის ბიბლიოთეკის თარს.

თინათინის კალამი ამაზე არ შეჩერებულა: დაავბა აგრეთვე ვ. შიშკოვის „უტრეტი მდინარე“, იანის „მოთხრობები“, ხალდორ ლაქსნის „ლოლა“ და სხვა. მან მოგონებათა მშვენიერი წიგნიც დავგებოვა. კვლავ ბევრს მოველოდით მისგან, ჭერ კიდევ შელანშეუწურალო დღეს მისი მოგონებათა წიგნის მეორე ნაწილი. მაგრამ სიკვდილმა არ დაცადა. გვქვამს, ქართველ მკითხველთა თაბებში მაღლიერებით მოიგონებუნ თინათინ ჯავახიშვილის სახელს, თუნდაც იმითომ, რომ შოლოხოვის თარგმნულთა შორის იგი ერთადღვითი ქალი იყო.

თეორ რუსთაშვილი

საქართველოს წიგნისწერთა კავშირის კავშირის

(იხილეთ)

როდესაც ჩემს ირგვლივ მოვლენებს კითხვები ნიშნით დავუწეე ყურებას, ყველაზე ძლიერ შემჩნევა ერთმა: „რატომ ცხოვრობენ ერთად დედაჩემი და მამაჩემი?“ ჩემიანებმა ერთი გულიანად გადახარბარეს და მთელ ნათესაობას ამცნეს ჩემი მახვილგონიერების ამბავი. თქვენ გგონიათ, ეს ბავშვური ცნობისმოყვარეობის გამო ვიცინებ? არა, ეს გახლდათ მტნარი სოციოლოგიური პრობლემა.

როცა წამოვიხარადე, ერთმა მეცნიერმა ამხანა: დღეს და მამის ერთად ცხოვრება ბიოლოგიური და სოციოლოგიური აუცილებლობაა. აქამდე კი უნდა გამოეტყუდებოდა, მე ოჯახი მგონია უბრალო სიყვარული იყო ბავშვების გამარჯვების მიზანი.

ერთ ღრუბლიან დღეს თვალმა დაჭეუქე და ბიოლოგიურ-სახელოლოგიურბრებო სპეკიანობაში გადავეშვი: ჩემს მომავალ ბავშვებს უნდა შეეუფლებოდათ. თვალმა ასევე რომ ჩამოეწურებოდა, ცოლსა და ჩემს შორის განაღობილი დიალოგი ვაიმართა:

— ბაზარში სიარული არ შემოძლია! — გამაფრთხილა ჩემმა მეორე ნახევარმა, რომელიც ამ შემთხვევას შეადგენდა ჩემი ოჯახის მთლიანობიდან.

— რატომ, დასები არ მოგწონს? — რა უშუალო დასები რად ვიხტუნო ენაგადავლდებულმა, დახტურდებულ გრანობით. დასლებს შორის ეკუთვნის სუსტი!

მე, როგორც მამაკაცი, მეტი წინდახედულება გამოვიჩინე, გვიანალოზე სიტუაცია: რა საჭიროა ასეთ წერტილზე ჩხუბი? ამ საოჯახო რიტუალზე მე შევასრულე!

გაიარა ხანმა. ეტყობა ჩემმა სამმა მეოთხედმა ჩემში ღლი პოტენცია აღმოაჩინა. — საბოლოოთი ბავშვს დაიძინებ.

— თითო ბავშვს? — ვიღებე, ხომ არ წამოსცდა-მეთქი.

— საგნებს დროზე გამოუცვლი! ხომ უნდა იცნობ, რომ მამა ხარი საქმე მარტო ის კი არ არის, ბაზარში რომ დადხარა ლექსები ბეჭდავ, პონორარს რომ ამხანაგებში არ ხარავ და სასული მოვაქვს!

— ჩემს მამა-პაპას ამის შესაგეო არაფერი დასიხტობება! — ამოვიცნავე მე.

— მამინ კაცობრიობა განვითარების დაბალ საფეხურზე იდგა. ქალი მონა იყო მამაკაცისა, თქვენისთანა ქალისთანა!

სხვადასეთ კი არ ავეციქვებულვარ: ვის უნდა, შე გორგონა, შე მატრიარქატის უკანასკნელი მოკავშირე!

არა, ყველაფერი მშვიდად გავანაღობე: წინაპრების ტრადიციებს შემოქმედებითი წინსვლა კირდება. რა მოხდა, თუ ჩემს პირმშოს ჩაერთო თეთრულს გამოუცვლიდა გავტერცხავ? მართლა ქალთა ხომ არა ვარ?!

— არ თუელ პროფესიას ის დავუეღვლე, რომ ჩემს ცოლს არცერთი რეკლამაცია არ წამომუდგენია ჩემს ნაშუაგვარზე.

მე გგონია, ამ ქვეყნად უდალესი რაციონალიზატორული წინადადების ავტორი ის კაცი იყო, ვინც შეეხებუდა გამოიგონა. პოდა, ეს ბედნიერება ერთ წელიწადს მეც მარგვენს უღმერთმა და ჩემმა რედაქტორმა. ცოლს რომ შევკადრე, დასაყვენებლად მოვლევარ-მეთქი. მწარედ გაიღიმა:

— შენ თუ დასვენება გინდა, მავასაც ვითხოვ! სადღეს მე ვაზნადე, იატაკს მე ვწმენდ, კურბელს ნახევარჯერ მე ვრეცხავ და, რაც მთავარია, ამ შენს სულელურ ლექსებს მე ვისმენ, შენ რომ პოეზიას ვახსია. ახა, ვის სჭირდება ჩვენ არბო დასვენება?

მე ჩემი თავი დატუტევი: განა შემიძლება რაღაც უმნიშვნელო ამბის გამო შენაფულო-ოჯახურ საქმიანობაში დგომარეობა? „უცინებო“ ჩემი ცოლს დასაყვენებლად გავუწეე, მე კი კლნიანობის სახალხო უნერგისტივში მოვეწყე, საიღობის ფაქტობტრზე, რომელიც წითელი იაღილობით დამაბობავდა.

დასაყვენებელი სახლიდან ჩამოსულეს ჩემმა ცოლმა უღტიანებში წარმომიდგინა:

— მე ვაღახტე შენს ლექსებს; სიკარბში ავლია, ლიტერატურული ლოიალიზა; დღვის შემდეგ შენს ლექსებს მე დავწერ, მაგრამ შენს ვგარს მივაწერ, არ მინდა, დაიკარგო როგორც პოეტი! — ბოლო სიტყვა:

ბში იმხელა ირონია ჩაანთხია, რომ ლამის იყო, ჩემს ბრუნვამ გამოცემულ ლექსებს აუტოლავე გამოეცნა.

მოხდა ისე, რომ ჩემი ცოლის ჩემთვის დაწერილი ლექსი რედაქტორმა წაიკითხა, მას შეუბღუე ოღობა დაასხა და შემოვითვებულმა ვიკითხე:

— ლმერთო ჩემო, ეს რა მოგსვლიათ!

— თქვენ დასვენება გჭირდებათ!

— იცით, ცოტა ხელმოკლედ ვარ!

— როგორმე გამოვიყენებო, — სასო-წარყველებით მიიხარა რედაქტორმა.

სახლში ვაგარებელი დავბრუნდი.

— მიიღეს შენი, ჩემთვის დაწერილი ლექსები!

— ახა, რა გგონია, ჩვენ არ ვიცით ჩიომების თამაში?

ახლა ჩემი ცოლი ჩემთვის ლექსებს წერს, ხანდახან — ბალადებსაც, მე კი ოთახებს ვაღაგებ, ვრეცხავ, სადღესს ვაზნადებ, საღლა მცალა ლექსებისათვის! ჩემს ცოლს თვითონ მოვაქვს ისინი რედაქციოში. მე კვიანობისაგან ტანში მბურძღვავს, რედაქტორს ხომ არ მოსდის თვალში ჩემი სამი-მეოთხედი მეთქი, ან — პირაქით. ერთხელ ველარ მოვითმინე და რედაქტორის კაბინეტის კარები ჩქებურ შევაღე...

სავარძელში ჩემი რედაქტორის ცოლი იჯდა. გარშემო მოვებებისა და პროზაიკოსების ცოლები ისდნენ, ეურბელის ნომარს ადვენდნენ, ჩემთვის ათვის ეცალა. ბოლო, როგორც ოქნა ერთობის ცოლმა ვამომხმედა:

— ჩვენი ეურნალი გადატვირთულია, „საქართველოს მამაკაცი“ მოტანეთ!

გარეთ მამაკაცების ფემინისტრაცია მოდიოდა, ლონგუკებს ვკითხულობდი:

„მამაკაცი ვითხოვთ ქალებთან თანასწორუფლებიანობას!“

„მისი მატრიარქატი! უნდა დაწესდეს მამაკაცის დღე!“

მე მათზე გავიკენა: „რა პატარა მიზნის გამო ანგრევენ ოჯახს.“

იღდა 3 976 წლის რვა მარტი.

ქუჩის შეკრი

მეტეხის ტაძარი თბილისის ერთ-ერთ უძველეს უბანში, ისანში, მტკვრის მარცხენა კლდედან ნაპირზეა აღმართული.

მეტეხის ტაძარი პირველად XII საუკუნის მეორე ნახევარში მოიხსენიება გიორგი III და თამარის დროს.

როდესაც საქართველოში მონღოლები შემოიჭრნენ, 1283 წელს ციხისთავმა მუხატემ დაწვა ქალაქი თბილისი, მათ შორის სამეფო სასახლე და სხვა ნაგებობებიც, როგორც ჩანს ამ დროს დაიღუპა მეტეხის ფეიცი ტაძარიც.

მეტეხის ტაძარი, რომელიც ძირითადად, ჩვენამდე მოღწეული, მეცამეტე საუკუნის მიწურულს კვლავ ააგო დემეტრე მეორე „თავდადებულმა“.

ეს ძეგლი მნიშვნელოვანია, მართო იმით კი არა, რომ იგი აგებულია მონღოლთა ჰატონობის პერიოდში, კვეყნის პოლიტიკური და ეკონომიკური დაუძღვრების ეპოქა რაც კარგული ხალხის შეუქმდებითი ენერჯის შეუპოვრობას უხეამს ხაზს, არამედ იმიტომ, რომ, როგორც ავადმყოფი ვახტანგ ბერიძე აღნიშნავს „თავისი საერთო სახით მეტეხი ბუნებრივად აგარძლებს XII საუკუნისა და XIII საუკუნის პირველი ნახევრის ტრადიციებს, მაგრამ მასში უკვე ჩნდება ზოგი ახალი თავისებურებებიც, რომლებიც სწორედ XIII-XIV საუკუნეთა მიჯნის ახასიათებს. ეს ეგება, როგორც შენობის პროპორციებს, ისე ფასადების მორთულობას, კერძოდ ჩუქურთმების დამუშავების ხერხებს“.

მომდევნო საუკუნეებში, ისე როგორც საქართველოს ქალაქი დედაქალაქ თბილისის, მეტეხსაც ბევრი რამ გადახდა, იგი ხან სპარსეთში, ხან კი თურქების შემოსევების ობიექტი აღდგებოდა.

მეტეხი უკანასკნელად აღა-მამხვდ ხანის შემოსევების დროს დაზიანდა.

XIX საუკუნის ოციანი წლებიდან მეტეხის მიდამოებში აღმართეს საყურბობა, რომელიც წლებში კი ეკლესია განაახლეს: სახბრეთის ზემო ნაწილი აგურის წყობით ამოყვანეს და ფართო საყურბობი დააყარეს, შეეთაძა ჩრდილო კარბების ზემონაწილი და ა. შ.

საქართველოში სახბობა ხელისუფლების გამარჯვების შემდეგ აქ გაუქმდა საყურბობი-

ლე, მეტეხის მიდამოები გაიწმინდა უსახური ნაგებობებისაგან, შეეთაძა თვით ეკლესიაც; ტაძრის წინ, კლდის ქიმზე აღმართა გზიჩი მეფის ვახტანგ გორგასალის ძეგლი (მოქანდაკე ელვაჯა ამაშუელელი).

ამჟამად ეკლესიის შენობაში მოთავსებულია ახალგაზრდული თეატრი და ის კულტურის ხაინტერესო კერას წარმოადგენს

ირ. ზაპარიაშვილი

ბარბაქანის პირველ გვირგვინ — „მომხიტი სმმხტრი — ჩამი“. მხატვარი ნ ა თ ე ლ ბ ი ა ნ ც მ ო ვ შ ი ლ ი; მმომხიტი გვირგვინ — მმომხიტი მ მ რ ა ბ ა ბ ი მ რ ა მ ი ნ ო ვ შ ი ლ ი — ბამარჯვების მმ-მ წლისთავის აღსანიშნავი ძეგლი მ. ბარნოული (ნამუშევარი წარდგენილია 1976 წლის სახელმწიფო პრემიამ).

<p>რედაქტორი მარკია ბარათაშვილი</p>	<p>სარედ. კოლეგია: ნ. ბერძენიძე, კ. ჯანაშია, თ. ლაშვარიაშვილი, ს. სინხაშვილი, ნ. შალუბაშვილი, ლ. ზინაილია (მხატ. რედაქტორი), თ. წარბაქიანი, ნ. ჭაბაიშვილი, მ. ჭაბარაძე (პ. მხ. მღიპანი) ტექნორედატორი ნ. ბუკია</p>	<p>საქ. კვ. ცენტრალური კომიტეტის გამომცემლობა</p>
---	--	---

საქ. კვ. ც-ის გამომცემლობის სტამბა. თბილისი, ლენინის ქ. № 14. ტიპოგრაფია იმპრეტრია ცხკ კე გრუზინ, თბილისი, ულ. ლენინა, 14.

რედაქტორის მისამართი — ლენინის ქ. № 14. ტელეფონის №, №: რედაქტორის — 99-98-71, პასუხისმგებელი მდივნის — 99-71-68. მხატვრული რედაქტორის — 93-98-57, საქმეთმმართველის — 93-98-54, გადაცემა ისაწყობად 26/111-76 წ. ხელმოწერილია დასაბეჭდად 20/IV-76 წ. ქალაქის ზომმა 60X90/16, ფიზიკური ნახევი დურცელი 3, სადრეკილო-საგამომცემლო თბილისი 5,3, ტირაჟი 121 550 შეკ. 1186 უე 00770 ფასი 80 კაპ.

ღურჯი აკრილი

მუსიკა ვიქტორ ჰელიმონი

წამსები მ. პასარაჟისი

ღურჯი აკრილი მუხს თავს მაგონებს.
მე უნჩუ ფიქრი მკლავს, მკლავს და მადონებს.
ღურჯი აკრილი, ფოთოლია მღერა,
მე უნჩუ ფიქრმა მომკლა და დამაბერა.

გავიდა დრო და ჩვენ ვერ შევხვდით ერთმანეთს.
ჩაკე შენ მომატოვებ, ცქლავ ვუმღერო ღამეს.
მოდი, მოდი, ჩემთან მოდი,
გვიხმობს, ვით ზღაპარი, ღურჯი ღამე.

♩ = 120

ღურჯი აკრილი მუხს თავს მაგონებს.
მე უნჩუ ფიქრი მკლავს, მკლავს და მადონებს.
ღურჯი აკრილი, ფოთოლია მღერა,
მე უნჩუ ფიქრმა მომკლა და დამაბერა.

გავიდა დრო და ჩვენ ვერ შევხვდით ერთმანეთს.
ჩაკე შენ მომატოვებ, ცქლავ ვუმღერო ღამეს.
მოდი, მოდი, ჩემთან მოდი,
გვიხმობს, ვით ზღაპარი, ღურჯი ღამე.

Б/С/59

ИНДЕКС 76178

1941-1945